

alçı dergi

Türkiye Alçı Üreticileri Derneği (ALÇIDER) Yayın Organıdır.

Yıl:2 Sayı:10

İki akademisyen ve bir mimar gözüyle alçı

ALÇIDER'den yeni bir iletişim kampanyası: Mimarca • Doğaya meydan okumayan kültür? Yapı Kültürü! • Türkiye denizlerini yitiriyor • “Yaratıcı Alçı Tasarımı Yarışması” sonuçlandı

ALÇİDER yaşam konforunu
artırmak için yapılarda
alçı kullanımını öneriyor...

alçı , konfor sağlar

Alçı nem düzenleyici özelliğe sahiptir. Doğal özellikleri sayesinde iç hacimde nemin azalmasını sağlayarak yoğunlaşmayı azaltır. Ortamda nem azaldığında alçı, kendi bünyesindeki nemi dışarıya vererek ortamın yeterli derecede nemli kalmasını sağlar ve bu suretle kaloriferli evlerde yaşam koşullarının iyileştirilmesine katkıda bulunur.

Alçı yaratıcı uygulamalara olanak tanır. Kalıpsız konkav tavanlar ve nişlere estetik ve mimari çözümlere olanak sağlar. Pürüzsüz yüzeyler yaratır.

Alçı sağlıklı ve hijyenik bir malzemedir, kimyasal yapısı nedeniyle bünyesinde bakteri barındırmaz, bazik ve asidik özellikler taşımaz.

Alçı, yaşamın kalitesini artıran bu eşsiz özellikleri ile yaşam konforumuzu artırır.

BART

İçindekiler:

Başkan'dan.....2
TOBB'dan Alçıder'e teşekkür.....4
"Yaratıcı Alçı Tasarımı Yarışması" sonuçlandı.....5
ALÇİDER'den yeni bir iletişim kampanyası: Mimarca.....6
İki akademisyen ve bir mimar gözüyle alçı.....8
Doğaya meydan okumayan kültür? Yapı Kültürü!...22
Ateşte açan güller: Kütahya Çinileri...26
Türkiye denizlerini yitiriyor...30

alcıdergi

Ekim•Kasım•Aralık 2011
Yıl :2 Sayı :10
3 ayda bir çıkar
ISSN 1309-5463

Türkiye Alçı Üreticileri Derneği
(ALÇİDER) Yönetim Kurulu adına
İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri
Müdürü: Turgan Vargı
Yayına Hazırlayan:
Köprü İletişim Danışmanlığı
Sıraselviler Caddesi No: 30 Güney İş Hanı
4/403 Beyoğlu-İstanbul
Tel: 212 244 57 91 - Fax: 212 244 57 92
www.iletisimkoprusu.com
Tasarım: Akılcı Reklam Çözümleri /
İnanç Ali Özdemir
Yönetim Yeri: Cinnah Caddesi
No: 71 / 15 Çankaya / Ankara
Tel: 0312 441 97 03 - 441 40 97
Faks: 0312 442 07 32
E-Mail: alcider@superonline.com
www.alcider.org.tr
Basım Tarihi: Aralık 2011
Baskı: Sincan Matbaası
Zübeyde Hanım Mah. Büyük Sanayi 1. Cad.
Sütçü Kemal İşhanı No: 7/241
İskitler / Ankara Tel: 0 312 384 56 88

Van İzlenimleri...

İMSAD'ın teklifi üzerine bir İMSAD üyesi olan Türkiye Alçı Üreticileri Derneği'ni temsilen 26 Ekim 2011 tarihinde, TOBB'nin oluşturduğu Birliğe Çağrı Platformu heyeti ile Van'a gittim. Bu ziyaret sırasında elde ettiğim izlenimleri sizinle paylaşmak istiyorum.

Uçaktan Van havaalanına ilk indiğimde havaalanındaki telaşın dışında 7,2 lik bir deprem geçirmiş bir şehrin havaalanı görüntüsü yoktu. Zira Pazar günü televizyonlardan bir ara Van havaalanının kapatıldığını duymuştum. Aynı şaşkınlığım Van'daki Afet Koordinasyon Merkezi'ne gidinceye kadar devam etti. Yol boyunca etraftaki binalarda bir çizik dahi yoktu, içerisinden geçtiğimiz yerleşim bölgelerindeki ve Van Gölü sahilinden ilerleyen çevre yolu dahil olmak üzere hiçbir yapıda beklentilerimi karşılayacak depremin izini görememiştik.

Afet Koordinasyon Bölgesi'ne geldiğimizde, ilk kurulan çadır kent civarında bir tek, yan yatarak ikiye bölünmüş bir bina vardı ki hemen yanı başında tünel kalıp sistemiyle halen inşa edilmekte olan ve kaya gibi sapasağlam ayakta duran bir binaya tezatlık teşkil ediyordu. Nitekim Afet Koordinasyon Merkezi'nde Validen ve Kızılay Genel Müdüründen aldığımız bilgilerden Van'da sadece altı binanın göçtüğünü

öğrendik. Çadır kentte ilk dikkatimi çeken çok sayıdaki ambulans ve sahra hastaneleri ve arama kurtarma ekiplerinin kalabalık araç gereçleri oldu. Heyet halinde çadırların arasında gezerken etrafımızda koşuşturan çocukların saf yüzleri ve merakla çadır aralıklarından bakan şaşkın yüzler bana 99'da Gölçük'te gördüklerimi hatırlattı. Dikkatimi çeken bir şey de daha afetin ilk gününün sonrası bölgeye akın, akın gelen yardımların ve iyi niyetli çabaları görmeksizin sabote etmek ister gibi aniden ortaya çıkıp yüksek sesle bağırarak eksiklikleri protesto eden provokatif tiplerdi.

Van Valisi'nden brifing aldıktan sonra Erciş'e doğru yola çıktık, yolda hasarın Van'a göre çok daha fazla olduğu anlatılıyordu. Nitekim, Erciş'in ana caddesine doğru yoğun bir trafikle karşılaştık, trafiği ve düzeni asker sağlamaya çalışıyordu caddeye ulaştığımızda hemen etrafta hasarlı binaları ve hummalı çalışmayı görmeye başladık. Gördüğüm binaların çoğu yeni ve modern çok katlı binalardı. Daha sonra Erciş'in bu bölgesinde ev fiyatlarının çok yükseldiğini ve bu nedenle çok katlı binaların son yıllarda yapılmış olduğunu öğrendik. Caddede dolaşmaya başladığımızda ilk dikkati çeken her enkazların üzerinde onlarca arama kurtarma ekibinin olduğu. Özellikle Hayat Apartmanı'nın önünde cadde kenarında

birikmiş binadan kalan molozları dikkatle incelediğim de, maalesef 12 yıl önce Gölçük ve Adapazarı'ndaki görüntüleri hatırladım.

O tarihte Türkiye Hazır Beton Birliği yönetim kurulunda görev alıyordum ve bir teknik incelemenin içinde bulunmuştum. Gölçük'teki binalarda kullanılmış betonlar ile ilgili bir teknik inceleme raporu hazırlamıştık. Bazı binalardan ölçtüğümüz beton mukavemetleri 40-60 kg/cm² çıkmıştı ki minimum değer o zamanki beton mukavemet sınıflarına göre beton basınç dayanımı dört kata kadar 160 kg/cm² daha yüksek binalarda 225 kg/cm² olması gerekiyordu. Aynı görüntü Erciş'te göçen binalarda da vardı. Betona ilk bakışta içerisindeki agrega dağılımının homojen olmadığı ve iri ve yuvarlak dere taşlarından içinde çimentonun bağlama özelliğini azaltan organik maddelerin yoğun olduğu dere kumu kullanıldığı açıkça belli oluyordu. Kullanılan çimento miktarının azlığı hemen anlaşılmasa da enkazlarda, makinelerin molozları kaldıran beton tabliyelerin görüntüsü adeta bir helvayı andırıyor, vinç tabliye blogunu yerinden oynattığı an beton un ufak oluyordu. Yine aynı şekilde, yıkıntılarda çokça demir görülse de kolon ve kiriş kalıntılarında sıkça kısa filiz ve seyrek etriye gözüme çarptı. Sokaklarda dolaştıkça halktan insanlar ile konuştuk, aslında hepsi farkındaydı, bölge bataklik diyorlar, "şu müteahhit yaptı, filanca belediye meclisi üyesi izin verdi belediye başkanının altı katlı oteli de yıkıldı" diye bahsedip duruyorlardı. Ama yanlarında çok kısa da kalsak varlığımızın onlara verdiği destek gözlerinden okunuyordu.

Sabır ve rahmet diyerek bölgeden Van'a doğru gitmek

üzere ayrıldık. Akşam Van Ticaret Odası'nda basın toplantısı organize edilmişti. Duvarları çatlamış ve tuğlaları yer yer dökülmüş, depremden dolayı asansörü çalışmayan beş katlı Van Ticaret Odası binasının en üst katındaki asma tavanı yer yer çökmüş toplantı odasına doğru merdivenlerden çıkarken herkesin tedirginliği yüzlerinden okunuyordu, nitekim o saatlerde artçıların arttığı söylenmişti. Ancak Rifat Hisarcıklıoğlu basın toplantısını mutlak yapmak istiyordu çünkü TOBB'nin ve 78 adet STK'nın depremzedelerin arkasında olduğunu haklı olarak göstermek istiyordu. Nitekim basın toplantısı sırasında bir 4,5-5'lik bir artçıya maruz kaldık. Açıkçası binanın yedi büyüklüğünde bir depreme dayanmış olduğunu gördüğümünden çok fazla endişe etmedim ancak evi sağlam olduğu halde artçılardan dolayı evine girmeyenleri ve çadır sıkıntısının asıl kaynağı olan bu nedeni de yaşamış oldum.

Özetle, ülkemizde devasa bir gerçek ile karşı karşıyayız. Umursamazlık, cahillik ve hak edilmeyen kazancın peşinde olmak, sorunu o kadar biriktirmiş ki, Türkiye'de hangi şehre gitsek aynı durumla karşı karşıyayız, halkın büyük bir bölümü topraklarının yüzde yetmişi deprem kuşakları üzerinde bulunan ülkemizde, çoğunlukla uygun olmayan zemin üzerine yapılmış dayanıksız binalarda yaşıyor ve depremler oldukça ne yazık ki, bu üzüntüleri hep yaşayacağız ve problem o kadar büyük ki bunu kısa sürede çözmek neredeyse mümkün gözüküyor. En azından bugün yapmamız gereken, bu çürük yapı stokuna yenilerini eklememek, yeni yapıları daha iyi inşa etmektir...

Mehmet Tunaman
ALÇIDER Yönetim Kurulu Başkanı

TOBB'dan Alçider'e teşekkür

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu, Van depremi sonrası oluşturulan Birliğe Çağrı Platformu bünyesinde Alçider'in yer almasından dolayı Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Tunaman'a teşekkür yazısı gönderdi. Hisarcıklioğlu teşekkür yazısında şu ifadelerle yer verdi:

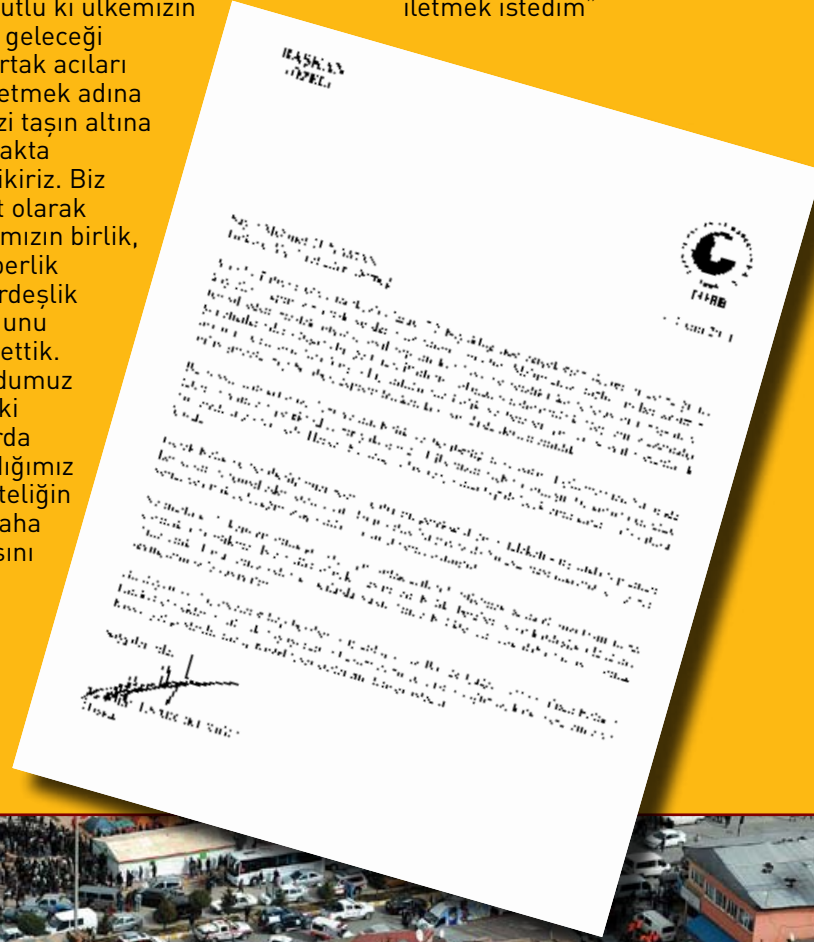
"Van'da Tabanlı köyü merkezli olarak 7,2 büyüklüğünde gerçekleşen depremin getirdiği acı kayıplar hepimizin ortak ve derin üzüntüsü olmuştur. Malumunuz, toplumun her kesini temsil eden meslek örgütü, sivil toplum kuruluşu ve sendika konfederasyonu başkan ve yöneticilerinden oluşan Birliğe Çağrı Platformu olarak, son dönemde kardeşliğimiz üzerinden oynanan kirli oyunlara karşı oluşturduğumuz birlik ve beraberliğimi, sosyal sorumluluk anlayışımızla, hep beraber, deprem felaketi konusunda da devam ettirdik.

Bu sosyal hareketimiz, Türkiye'nin birlik ve beraberliğini yansıtan, toplumumuzu bir arada tutan mayamızın gerektirdiği bir yaklaşımdı. Ülkemizin hiçbir kuruluşu bu konuda en ufak bir tereddüt göstermedi. Herkes bu üzücü olay karşısında yapabileceklerini kararlılıkla ortaya koydu.

Gerek birlik ve beraberliğimizi bozma çabaları, gerekse deprem felaketi karşısında toplumun her kesimini temsil eden kuruluşlar olarak ortak bir payda buluşması ülkemiz için gurur verici ve ortak geleceğimiz açısından da umut verici olmuştur.

Ne mutlu ki ülkemizin ortak geleceği için ortak acıları hafifletmek adına elimizi taşın altına koymakta hemfikiriz. Biz millet olarak mayamızın birlik, beraberlik ve kardeşlik olduğunu ifade ettik. Umudumuz odur ki acılarda yaşadığımız birlikteliğin çok daha fazlasını ortak

sevinçlerimizde yaşayalım. Bu duygu ve düşüncelerle hep beraber oluşturduğumuz Birliğe Çağrı Platformu'nda birlikte hareket etmekten mutluluk duyuyorum. Oluşumun bir parçası olduğunuz, katkı verdiğiniz ve hassasiyet gösterdiğiniz için özel teşekkürlerimi iletmek istedim"

ALÇIDER

— TÜRKİYE ALÇI ÜRETİCİLERİ DERNEĞİ —

“Yaratıcı Alçı Tasarımı Yarışması” sonuçlandı

ALÇIDER'in, alçı ve alçı ürünlerinin yaygın bir şekilde bilinirliğini sağlama amacıyla fikir, beceri ve yaratıcılığı alçı ile buluşturmaya hedefleyen yarışma sonuçlandı. “Yaratıcı Alçı Tasarımı” Yarışması- ALÇIDER 2011 adıyla düzenlenen

yarışmada; yaratıcılığı özgün fikirlerle birleştirmek ve gözlem becerisi ile dünyadaki yaratıcı fikirleri ortaya koyulması amaçlandı. Yarışmaya Türkiye genelinden 5410 kişi katıldı. Bu yılın Nisan ayında başlayan ve “Alçının en sıra dışı ve yaratıcı kullanımı” konseptiyle düzenlenen yarışma, günümüzün en etkin iletişim araçlarından “sosyal medya” kullanılarak “facebook” üzerinden gerçekleştirildi. Yarışmanın tüm süreçleri yine aynı platform üzerinden yürütüldü. Böylece yarışma binlerce kişinin alçıyı yaratıcı fikirlerde kullanmasını ve en önemlisi alçıyı hayatlarına katması sağlandı. Temel hedef alçının bilinirliğini ve kullanımını artırmak olduğu için hedef kitlenin “herkes” olarak belirlendiği yarışmada, her yaştan ve sosyo-ekonomik seviyeden kullanıcılar hiçbir ücret ödemeksizin yarıştı. Yarışmanın ilk etap elemeleri binlerce Facebook kullanıcısı tarafından yapıldı. En çok beğeni (like) alan ilk 50 fotoğraf

değerlendirmeye alındı ve finalistler ALÇIDER'in belirttiği bir jüri tarafından seçildi. Dört yaratıcı fikrin ödüllendirileceği yarışmada başarı plaketinin yanısıra, birinci Apple Macbook, ikinci iPad2 ve üçüncü ise iPhone 4 ile ödüllendirildi. ALÇIDER özel ödülünü kazanacak fikrin sahibi ise iPod Nano kazandı. Yarışmayı kazananlar 16 Ekim'de facebook'taki yarışma ana sayfasında duyuruldu. Ödüller töreni ise 25 Kasım'da İstanbul'da yapıldı.

Yarışmada birinci olan mimarlık öğrencisi Kübra Erkoç Apple Macbook kazanarak büyük ödülün sahibi oldu. Yarışmada ikinci olan mimarlık öğrencisi İlker Ünlü Apple iPad 2, üçüncü olan Burak Bahçekapı ise Apple iPhone 4 kazandı. Katılımın büyük olması nedeniyle ikinci etabı düzenlenen yarışmada; ödül kazananlar dışında kalan 47 eser tekrar Facebook kullanıcılarının oylarına sunuldu. Bu ikinci aşamada en çok oyu alan kişi Leyla Akkuş Alçider Özel Ödülü olan Apple iPod Nano kazandı.

“ALÇIDER Yaratıcı Alçı Tasarımı Yarışması” ile ilgili istatistikler:

- Toplam katılımcı: 5412
- Gönderilen fotoğraf sayısı: 612
- Onaylanan fotoğraf sayısı: 398
- Yarışma sayfasının görüntülenme sayısı: 24.892
- Yarışma süresince yapılan postların görüntülenme sayısı: 202.858
- ALÇIDER Facebook reklamlarının görüntülenme sayısı: 78.460.903
- Yarışma süresince (27 Nisan – 15 Ekim 2011) Alçider Facebook hayran sayfasına 2.906 yeni takipçi.

ALÇIDER, çarpıcı reklam filmleri, açık hava reklamları ile kamuoyunun alçıyı daha yakından tanıması için iletişim çalışmaları yapıyor. Bu çalışmalara Mimarca isimli tv programını ekledi. Mimarca'nın öyküsünü Bart Reklam Ajansı Başkanı Reha Üner kaleme aldı.

ALÇIDER'den yeni bir iletişim kampanyası: Mimarca...

Üç yıldan beri ALÇIDER hem sahada hem medyada çok değerli bir kampanya yürütüyor. Alçı gibi, bir çok ürün ile karşılaştırıldığında ayrıştırılması zor, dev bir sektörün yüzlerce tüketim malzemesinden biri olan ve geleneksel alternatiflerinin çok kemikleşmiş bir tüketime sahip olduğu bir malzemenin tanıtılması gerçekten hiç kolay değil. ALÇIDER, yıllardan beri böyle bir projeyi başarıyla sürdürüyor. Dernek ilk yıllarda çok sabırlı bir biçimde televizyon, radyo, gazete, dergi, fuar gibi yaygın kitle iletişimi ile alçının sektöre ve kişisel kullanıma yönelik faydalarını anlattı. İlk reklam filmi ile alçı ve alçı ürünlerinin yanmaz bir malzeme olması sıfatıyla yangına karşı yarattığı güveni, doğru malzemelerle bir arada kullanıldığında ısı ve sesi olağanüstü yalıtıldığını; ikinci filmde ise hafifliği,

pratikliği ve maliyetleri nedeniyle ne kadar vazgeçilmez bir malzeme olduğunu geniş çevrelere anlattı. 2011 yılında ise çok değişik bir iletişim kampanyasına başladı. Reklam filminin gösterilmesi fikri üzerine kurulmuş kitle iletişiminde bir yıllığına ara verip, yerine sektörün değişik kesimlerinin ilgisini çekecek bir TV programı projesi yarattı.

Yedi bölümden oluşan ve Türkiye'nin en çok seyredilen üç kanalından biri olan FOX TV'de Cumartesi sabahları yayınlanan Mimarca isimli program dört ana bölümden oluşuyor. Birinci bölüm Türk mimarisi ile ilgili. Her hafta önemli bir mimari proje detaylı bir şekilde ele alınıyor. Bu proje, bazen 150 yıl önce yapılmış olağanüstü bir mimari

Dört ana bölümden oluşan program, izleyicilerin ilgisini yüksek tutacak biçimde hazırlandı. Kamuoyunun yakından tanıdığı mimarlar, akademisyenler Mimarca'da alçıyı anlatırken, sağladığı yaşam konforundan kullanım kolaylığına, yalıtımda sağladığı avantajlardan yangın direncine pek çok özelliğine uygulamadan örnekler vererek izleyici ile paylaşıyor.

eser olabildiği gibi, henüz tamamlanmış bir konut projesi olabiliyor. İkinci bölümde ise değerli bir mimarımız ile yapılan sektörel bir sohbet yer alıyor. Üçüncü bölüm dünya mimarisinden çok değerli bir yapının tanıtımından oluşuyor. Son bölümde ise alçı ile yapılabilecek bir çok eserin ustalarıyla yapılan keyifli söyleşiler bulunuyor.

Program özellikle güncel eserleri ve bu eserlerin yaratıcılarını kısa ama dolu dolu sunduğu için hemen çok beğenildi. Programda alçıyı özellikle vurgu yapmak için pek bir şey yapmamıza gerek kalmıyor. Modern mimarinin en önemli malzemelerinden biri olan alçı zaten tüm başarılı projelerde bolca kullanılıyor. Uzmanlar alçıya büyük değer veriyorlar ve bunu belirtmekten çekinmiyorlar.

Program bu konunun uzmanları için alçının hatırlatıldığı, hatırlandığı bir görevi üstlenirken, bizim gibi sıradan konut kullanıcıları için ise pratik, ekonomik ve yaratıcı bir malzeme olması nedeni ile dikkat çekici hale geliyor.

Dernek için ise Mimarca programı bir başarı hikayesi. Bir ürünü, kimse "kullanıp, memnun kalmış" kişiler kadar kimse iyi anlatamaz. Program bu haliyle seyirciye hoşça zaman geçirtirken, izleyenler uzmanların alçı ile ilgili samimi görüşlerini öğreniyor.

FOX TV de bu projeden memnun görünüyor. Hiç bir TV kanalı izlenmeyen programlar yayınlamak istemez. Kısa sürede sevilen bir programa yer vermenin keyfini yaşayacaklar gibi duruyor. Biz reklamcılar için ise müşterisini memnun eden bir başarı hikayesi olarak görünüyor. Özellikle de iletişimin her zaman geleneksel bir şekilde olması gerektiğini göstermesi açısından...Tıpkı inşaat malzemesi kullanımının her zaman geleneksel seçimlerden yana olması gerektiği gibi.

İki akademisyen ve bir mimar gözüyle alçı...

Anavatanı Anadolu olan alçı, yüzyıllardır insanlığın kullanımında. Alçıdergi'nin geçmiş sayılarında Türkiye Alçı Üreticileri Derneği (ALÇİDER)'in üzerinde önemle durduğu ve 3Y adını verdiği felsefesini okurlarımız ile paylaşmıştık. Yaşam Konforu, Yangın ve Yalıtım konusunda önemli avantajlar sağlayan alçı gerek inşaat mühendisliği gerekse mimarlık ve de iç mimari açısından yapı malzemeleri arasında öncelikli bir yere sahip. Buradan hareketle alçının başta 3Y olmak üzere yapılara kazandırdığı özellikleri ve avantajları önceki sayılarımızın kapak konularında dile getirdik.

Yeni sayımızda ise alanında üç değerli ismin alçı ile ilgili görüşlerini ortak dosyada ele aldık. Yeni Yüzyıl

Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Gülay Yedekçi Arslan, mimari açıdan alçının yapılara sağladığı özellikleri vurguladığı değerlendirmelerinde özellikle yapı yönetmelikleri ve standartlar açısından mevzuattaki yetersizliklere dikkat çekti. Yrd. Doç. Dr. Arslan, Türkiye'nin deprem kuşağında yer almasından hareketle hafif yapı malzemelerinin önemini vurguladı.

Yıldız Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Yapı Malzemeleri Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nabi Yüzer de, üniversite-sanayi işbirliğinin yetersizliğini ifade ederken, bu durumun üniversitelerin alçıya gereken önemi vermemesine yol açtığını belirtti. Prof. Dr. Yüzer, üniversite-sanayi alanında atılacak

her adımın genç inşaat mühendisi adayları tarafından alçının daha yakından tanınmasını sağlayacağını sözlerine ekledi.

Türkiye'nin önemli mimarlık ofislerinden Turgut Alton Mimarlık'ın ortaklarından Yüksek Mimar Oya Ökmen ise kapak dosyamıza uygulamadaki sorunları değerlendirerek katkıda bulundu. Ökmen, alçının yapılarda önemli kullanım avantajları sağlamasına rağmen Türkiye'de hak ettiği biçimde kullanılmadığının altını çizerek, uygulamaya dair araştırma ve projelerin sayısının artmasıyla birlikte alçının giderek hak ettiği noktaya taşınacağını söyledi.

Her üç ismin sorularımıza verdiği yanıtları okurlarımızla paylaşıyoruz:

Alçıdergi'nin yeni sayısında iki değerli akademisyen ile deneyimli bir mimarın alçı ile ilgili görüşlerini kapak konumuz içerisinde bir araya getirdik. Yıldız Teknik Üniversitesi İnşaat Fakültesi Yapı Malzemeleri Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nabi Yüzer, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Gülay Yedekçi Arslan; üniversite-sanayi işbirliğinden alçının yapı malzemeleri içerisinde önemine değerlendirmelerini Alçıdergi ile paylaştı. Türkiye'nin önde gelen mimarlık ofislerinden Turgut Alton Mimarlık'ın ortaklarından Yüksek Mimar Oya Ökmen de; mimari-alçı ilişkisini anlattı.

Yeni Yüzyıl Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi
Yüksek Mimar Yrd. Doç. Dr. Gülay Yedekçi Arslan:

“Ülkemizde alçı ile ilgili standartlar ve yönetmelikler yetersizdir”

Mimarlık ve alçı ilişkisi üzerine değerlendirmeleriniz nelerdir?
Malzemenin nitelikli ve ekonomik seçimi ile gereksinimleri karşılayabilecek yapıların inşaatı olanaklı duruma gelebilir. Alçı, diğer klasik inşaat malzemelerine göre (kum, çimento, kireç karışımı harçlar) hafiftir. Bu hafifliği sayesinde binaların yükünü azaltır ve taşıma maliyetlerinde ekonomi sağlar. Ayrıca bu malzemelere göre tek kat uygulama yapılmasından dolayı

zamandan kazandırır. Yapıları yangına karşı korur, kolay şekil alır, ses yalıtımı sağlar, yapılara bitmiş ve temiz bir görüntü kazandırır. Alçı, kireç, çimento gibi inşaat malzemelerine göre daha az enerji ile üretilir. Dolayısı ile ülke ekonomisine enerji tasarrufu sağlar. Alçı biçimsiz bir malzeme iken her farklı üründe farklı bir biçime bürünmekte ve sonuç ürün olma özelliğine sahip görünmese de özellikle iç mekânlarda bitirilmiş ve temizlik hissi yaratarak yapıyı

sonlandıran ürün olmaktadır. Nefes alabilen bir malzeme olması dolayısı ile yapı biyologlarının da tercih ettiği malzemelerdendir. Özellikle yirminci yüzyıldan itibaren teknoloji ve malzeme bilimindeki gelişmeler sonucunda kompozit malzemelerin önemi ve kullanım alanı daha da genişlemiştir. Alçı tüm bunlara olanak sağlayabilen, mimarlık ve inşaat mühendisliği ara kesitinde strüktürel sistemlerde de kullanılabilecek özgün bir malzemedir.

Alçıyı gerek estetik gerekse inovatif tasarımlar açısından ele aldığımızda alçı ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?
Dünyada ve dolayısıyla ülkemizde yaygınlaşmakta olan innovation kavramı yenilikçi tasarımları da gündeme getirmektedir. Alçı yapısı itibarı ile her türlü yeniliğe açık, kolay şekil alabilen ve teknolojinin hızına kolayca uyum sağlayabilen, hafifliği ve işlenmesindeki kolaylık nedeni ile de gelişen yapı dünyasına diğer yapı malzemelerine oranla daha kolay entegre olabilen güzel ve özgün bir malzeme. Yenilikçi yapı tasarımı kavramında alçının başka bazı malzemelerle birlikte kullanılarak kompozite yapı malzemeleri üretimine uygun olması da ayrıca bir avantaj olarak görülmelidir. Hafifliği ve kolay uygulanabilirliği sayesinde

mimari uygulamalara özgürlük tanıyan alçı çok yönlü kullanılabilen, farklı tasarımlara imkan sağlayabilen bir malzeme olması dolayısıyla yenilik- yenilikçi yani inovasyon çalışmalarına olanak sağlayan bir malzemedir. Alçıya verilecek biçimin sınırları insanların hayal gücü ile sınırlı olduğundan bu anlamda akla gelebilecek ilk yapı malzemelerinden olduğu tereddütsüz bir şekilde söylenebilir.

Ülkemizde alçı gerek mimari açıdan gerekse inşaat mühendisliği açısından yeterince tanınıyor mu?

Alçı tarih boyunca yapıda kullanılmış bir malzemedir. Ülkemizde birçok yörede nitelik ve nicelik açısından üstün alçı yatakları bulunmaktadır. Öncelikle iç mekân tasarımı konusunda yaygın bir tanınırlığa sahiptir. Dünyanın geleneksel yapısında, bugünün çağdaş, yarının teknolojik ve ekolojik yapılarında yer alacak alçı ve alçılı gereçler önemli nitelikleri ile gelecekte de mimarinin ve yapı teknolojisinin etkili ürünleri olacaktır. Hatta yapıdaki kullanım yeri ve amacına göre başka malzemelerle beraber kullanılarak farklı özellikler kazanabilir. Özellikle kerpiç ile beraber kullanımı ile oluşturulan yapılarda kullanılabilir ekonomiklik, sağlamlık açısından sahip olduğu özellikler daha da artar. Sağlıklı yaşam alanları oluşturulmasını amaçlayan ekolojik ve sürdürülebilir mimaride de sağlıklı temiz ve organik çözüm yolları önerdiği için yapı biyologları tarafından tercih edilen bir malzeme olmaya devam edeceği kanaatindeyim. Ayrıca deprem kuşağında yer alan ülkemizde yapılan binaların alçıdan ya da benzer bir malzemeden üretilmiş hafif elemanlarla üretilmesi olası bir felakette can kayıplarının önüne geçilmesine olanak sağlayacaktır. Taşıma, nakliye, uygulamasındaki kolaylıklar, betonarme inşaat tekniğine oranla daha temiz ve kolay uygulanabilir olması, kısa sürede bitirilebilir olması parasal ve zaman açısından ekonomikliği de beraberinde getirecek ve tam da bu noktada alçı ülkemiz

Dünyanın geleneksel yapısında, bugünün çağdaş, yarının teknolojik ve ekolojik yapılarında yer alacak alçı ve alçılı gereçler önemli nitelikleri ile gelecekte de mimarinin ve yapı teknolojisinin etkili ürünleri olacaktır.

için deprem konusunda önemli kurtarıcı bir rol alabilecektir.

Dünyada alçının kullanımı üzerine neler söyleyebilirsiniz?
Dünyada 1970'li yıllardan başlayan enerji krizinin ardından özellikle mimari literatüre giren sürdürülebilirlik ve enerji etkin yapılar alçı gibi az enerji ile üretilebilen organik malzemelerin daha etkin kullanılmasına olanak sağlamıştır. 1700'lü yıllardan beri bilinen yangın dayanımı, yapıda süsleme ve bezeme olarak kullanımı, maket, heykel gibi üç boyutlu çalışmalara ve eskiz gerektiren meslek ve uğraşılarda dünyada her dönem aranan ve kullanılan bir malzeme olan alçı giderek teknolojik ürünlerin insan sağlığına zarar veren kimyasallarından kaçmaya çalışan insanoğlu için her daim bir sığınak olmaya devam edecektir. Hatta inanıyorum ki teknolojik ürünlerin ortaya çıkardığı sağlık sorunları arttıkça alçı dünyada insanlar için daha da önemle tercih edilen bir yapı malzemesi olacaktır.

Ülkemiz üniversitelerinde mimarlık eğitiminde alçı gerekli önemi görüyor mu? Görmüyorsa neler yapılmalıdır?
Alçı, ülkemizde üniversitelerin mimarlık eğitimi çerçevesinde yapı malzemesi ve mimarlık teknolojileri dersleri kapsamında bütün öncelikli yapı malzemeleri ile birlikte inceleniyor ve anlatılıyor. Yüksek lisans ve doktora programlarında bu alana daha yakın ilgi duyan öğrencilerle birlikte daha ayrıntılı çalışmalar yapılabilir. Deneysel çalışmaya dayalı akademik çalışmalar yapılırken üretici firmaların desteği çok önemlidir. Bilimsel ortamda

yapılan araştırmalar firmaların araştırma - geliştirme çalışmalarında da kullanılabilir. Bu anlamda sanayii ve üniversite işbirliği önemli akademik ve ekonomik girdi sağlamanın yanı sıra toplumsal faydalara da yol açacaktır. Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü lisans eğitiminde henüz ikinci sınıf öğrencilerimiz olmasına rağmen Mimarlık Teknolojileri lisans dersi kapsamında yapı malzemelerinin firmalar tarafından uygulama ve örnekler ile tanıtılması sağlanmaktadır. Mimarlık öğrencilerinin yapı sektörünü tanıması amacı ile yaptığımız bu çalışmalar elbette firmaların tanınırlığını arttırması bakımından onlar açısından çok önemlidir.

Kamuoyunun alçıyı tanıması için neler önerirsiniz?

Alçı sektöründe üretim yapanlar, uygulama yapanlar, üniversitelerde alçı ile ilgili araştırmalara fon ayırarak alçının daha yaygın ve etkin kullanılmasının önünü açabilirler. Böylece üniversite öğrencilerine de daha etkin ulaşım sağlanmış olunur. Workshop çalışmaları ile de bu bilinç yaygınlaşabilir. Örnek bir çalışma alanı belirlenip ülkemizdeki üniversitelerden gelen özellikle mimarlık bölümü öğrencileri ile bir organizasyon yapılabilir. Halkımız ve yapı sektörü alçı kullanımı konusunda ne kadar bilinçlendirilirse alçının tanınırlığı ve uygulama yaygınlığı artacaktır. Tıp biliminin halk sağlığı bölümü ile mimarlık çalışmalarının ortak yürütüleceği alanlar sağlarsa ve bunun ekonomik altyapısı oluşturulursa kamuoyu alçıyı sağlıklı, geleneksel ve özgün bir malzeme olarak tanıyacak ve benimseyecektir.

Yapı yönetmelikleri açısından alçının düzenlemelerdeki yeri konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Gelişmiş ülkelerde malzemelerle ilgili tüm standartlar kodlamalarla belirlenmekte, üretim ve tüketim bantı bu alanda sağlıklı koşullarda işlemektedir. Avrupa Birliği'ne uyum süreci içinde bazı çalışmalar başlamış ancak bu çalışmalar yurtdışındaki çalışmaların kopyalanması

şeklinde olmuş, yeni ve ülkemize özel bir çalışma henüz yapılmamıştır. Ancak standartlarla ilgili olarak şunlar söylenebilir: Gelişen teknoloji yapı sektöründe de etkili olmuş, geniş açıklık geçme, yüksek katlı bina yapma gereksinimlerine cevap veren yeni yapı malzemesi çeliğin taşıyıcı sistemlerde kullanılması ile birlikte istenilen tasarım biçiminin elde edilmesi sağlanırken 1666 yılındaki büyük Londra yangınında çelik taşıyıcı sisteminin yangına dayanım seviyesinin yeterli seviyede olmaması farklı yöntem arayışlarını beraberinde getirmişti. Bu noktada; uygulaması, bakım ve onarımı nispeten daha kolay, hafif, estetik ve maliyeti düşük olan alçı levha ile kaplama yöntemi ile yangında zaman kazanıldığı yapılan çalışmalarla görülmüştür. Özellikle de insan yoğunluğunun yüksek olduğu yapılarda yangın güvenliği çok daha önem kazanıyor. Ülkemizde alçı ile ilgili standartlar ve yönetmelikler yetersizdir. Kullanım alanı bu kadar geniş olan ve kullanıldığı alanlarda önemli kullanım karlarına olanak tanıyan bu kadar yaygın çalışma olanağı olan bir malzeme ile ilgili bu gün hala yeterli çalışma bulunmamaktadır. Türk Standartları Enstitüsü'nün malzeme ile ilgili genel tanımlarının dışına çıkılamamıştır.

Çevre başta olmak üzere insan sağlığı için önemli avantajlar sağlayan alçının yaygın kullanımı için önerileriniz nelerdir?

Son yıllarda mimarlık literatürüne girmiş olan yeşil binalar, sürdürülebilir mimarlık kavramlarına cevap verebilecek bir malzeme olduğu çeşitli deneysel, akademik ve uygulama çalışmaları ile de desteklenerek anlatılmalıdır. Akademik çalışmalar, eğitime dönük toplantılar ile malzemeyi

kullanacak meslek insanlarının bu anlamda eğitimlerinin sağlanması, özellikle yapı biyolojisi çalışmaları içinde lisansüstü eğitim çalışmalarında, kamu ve özel kurumların üniversitelerle yapacağı işbirlikleri alçının yaygın kullanımını sağlayacaktır.

Alçıder'in son yıllarda alçı konusundaki kamuoyunu bilinçlendirme çalışmaları-reklam filmleri başta olmak üzere- ile ilgili değerlendirmelerinizi bizimle paylaşır

mısınız?

Çelik konstrüksiyon elemanlarını yangından koruyan bir malzeme veya çimento üretimi için gerekli bir malzeme olmaktan öteye taşınmalıdır. Alçı duvar blokları, alçı karton plakalarının kullanım alanları yaygınlaştırılmalıdır. Bu anlamda ALÇİDER önemli rol almaktadır-almalıdır.

Deneysel çalışmaya dayalı akademik çalışmalar yapılırken üretici firmaların desteği çok önemlidir. Bu anlamda sanayii ve üniversite işbirliği önemli akademik ve ekonomik girdi sağlamanın yanı sıra toplumsal faydalara da yol açacaktır.

“Üniversitelerde alçıya gereken önemin verildiğini söylemek fazla iyimser olur”

Prof. Dr. Nabi Yüzer, üniversite-sanayi işbirliğinin yüksek seviyelerde olması gerektiğini vurguluyor. Prof. Dr. Yüzer, teşvik edilecek bilimsel çalışmalarla öğrencilerin üniversite sıralarında alçıyı daha yakından tanıyacağına inanıyor.

İnşaat mühendisliği ve alçı ilişkisi üzerine değerlendirmeniz nelerdir?

Yapı malzemeleri konusunda uzman bir öğretim üyesi olarak öncelikle şunu söylememde yarar var. Bizler inşaat mühendisi adayı öğrencilere daha çok taşıyıcı yapı malzemelerini tanıtmayı, deprem bölgesinde yer alan ülkemizde bir tasarımcı için ihtiyaçlara en iyi cevap verecek taşıyıcı malzemeyi seçmeyi, eldeki malzemeyi en uygun ve en ekonomik şekilde kullanma bilgi-becerisini kazandırmayı amaçlıyoruz. Tabi bu alçı ile ilgili bilgiyi aktarmadığımız,

inşaat mühendisinin alçı ile ilişkisinin olmadığı anlamına gelmemeli. Zira tek başına bağlayıcı olarak ele aldığımız alçıyı, yapıda farklı uygulamalarda, yapı ürünlerinin üretiminde, hatta bağlayıcı olarak en yaygın kullanılan çimentonun hammaddesi olarak vurgulamaktayız. Hammaddesi olan alçı taşının yüzde 5'inin tarımda, yüzde 15'inin endüstriyel amaçlı uygulamalarda, geri kalanının tamamının inşaat sektöründe kullanıldığını dikkate alırsak, inşaat mühendisinin de alçıyı tanımaması gibi bir lüksü olamaz. Özellikle fiziksel, termal, termofiziksel ve akustik

özelliklerini tanıyan bir mühendisin, taşıyıcı sistemini tasarlarken alçıyı da göz önünde bulundurmaması düşünülemez.

Bu arada dikkatinizi başka bir noktaya çekmek istiyorum. Alçının çok eski devirlerde başta Mısırlılar olmak üzere pek çok uygarlık tarafından

kullanıldığı, bağlayıcı malzeme olarak ilk kullanım örneklerine Mısır piramitlerinde rastlandığı, konu ile ilgili her kaynakta vurgulanıyor. Benzer şekilde ülkemizde de Selçuklular'dan kalma eserlerde alçının kullanıldığı, Erzurum'da alçı sıvalı 200 yıllık evlerin varlığı, alçının tarihi yapılarımızda da yerini aldığını göstermektedir. Öte

yandan tarihi yapıların korunması, onarımı ve güçlendirilmesi, evrensel nitelikteki kültür mirasının korunması bakımından çok önemli bir konudur. Kültürel mirasın korunması, şartları yasa ve yönetmelikler çerçevesinde belirlenen, disiplinlerarası çalışma ve uzmanlık gerektiren bir iştir. Bu iş için ülkemizde, emlak vergisinin yüzde 10'u oranında önemli bir kaynak oluşturuluyor. Ancak bu kaynak, yetersiz malzeme analizleri, yanlış malzeme seçimi gibi hatalardan ötürü verimli ve doğru bir şekilde kullanılmıyor. Oysaki güvenilir belgelere saygı duyularak ve bu belgelere bağlı kalınarak onarımda özgün malzemenin kullanılması gerektiği artık her platformda vurgulanıyor. Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı medeniyetlerine ait birçok tarihi yapıya sahip ülkemizde, koruma ve onarım işlemlerinde kullanılacak malzeme üzerine maalesef sınırlı sayıda çalışmalar yapılıyor. Sonuç olarak inşaat mühendislerinin de bu konudaki sorumluluğu paylaşması gerektiği kanaatindeyim.

Dünyada alçının kullanımı üzerine neler söyleyebilirsiniz?

Aslında alçı ile ilgili yaptığımız deneysel çalışmaların sonuçlarını yayınlarken, giriş bölümlerinde, genelde derneğin web sayfasında yer alan istatistikî bilgilerden yararlanıyoruz. Ama şu karşılaştırmayı yapmak ilginç olabilir: Dünyada sudan sonra en fazla tüketilen malzeme olarak bilinen betonun yaklaşık 4 milyar m³ olduğunu dikkate alırsanız, alçı tüketiminin dünyada 125 milyon tonu aşmış olması hiç de küçümsenmeyecek bir rakam.

Burada şu bilgiyi sizlerle paylaşmadan geçemeyeceğim: Dünyada toz alçı üretimi sadece doğal yollardan elde edilen alçı taşı ile değil, termik enerji

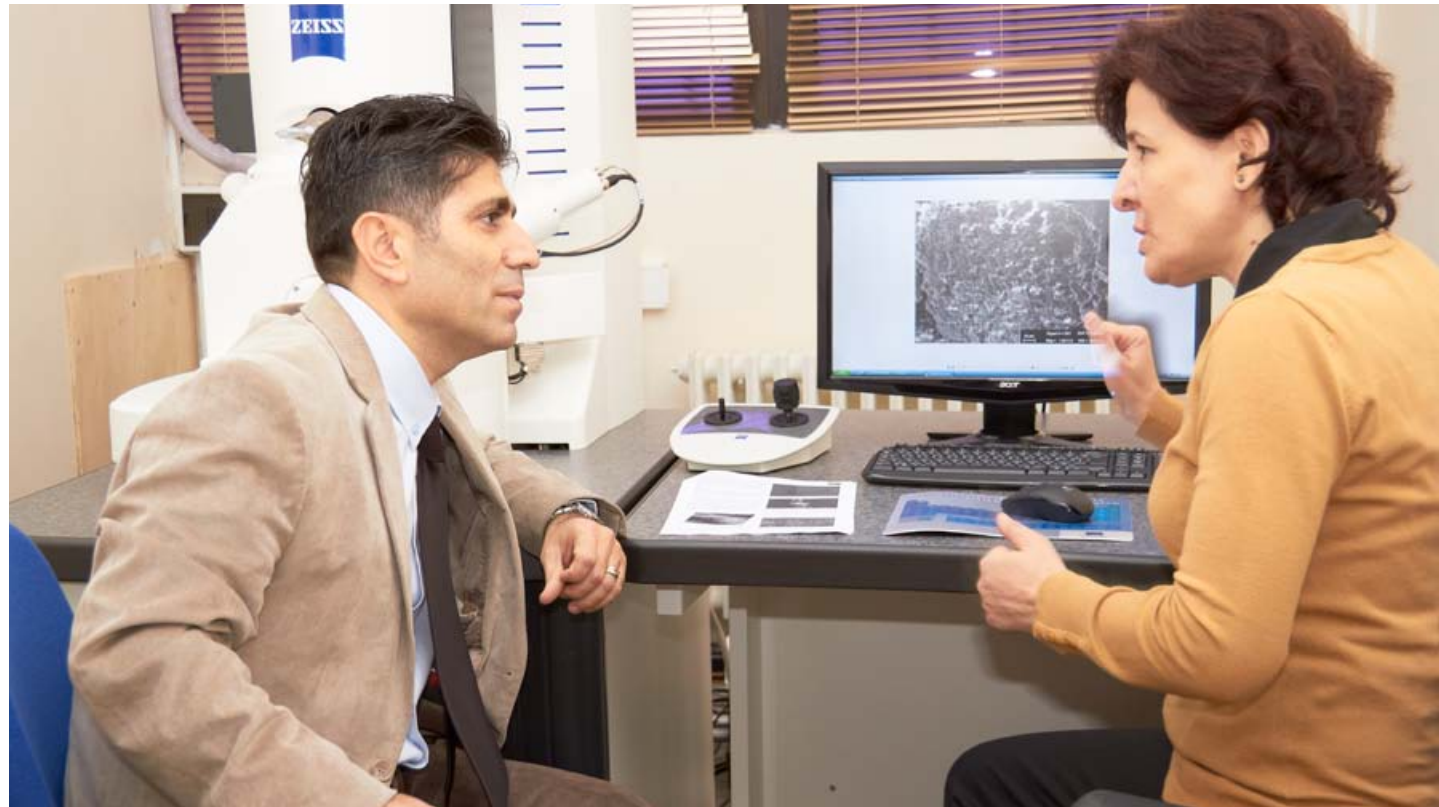
Derneğiniz aracılığı ile ticari kaygı gözetmeksizin vereceğiniz seminerlerin yararlı olacağına inanıyorum. Sanayideki sorunların çözülmesi ya da inovatif tasarımların gerçekleştirilmesi için üniversite-sanayi işbirliği kaçınılmaz.

santralleri ve gübre fabrikalarının baca gazı desülfizasyon ünitelerinden çıkan sentetik alçının dönüştürülmesi yolu ile de gerçekleştirildiğini biliyoruz. Bu konuda yapılacak bilimsel çalışmaların, ülkemizdeki atık malzemelerin değerlendirilmesine katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Ülkemiz üniversitelerinde inşaat mühendisliği eğitiminde alçı gerekli önemi görüyor mu? Görmüyorsa neler yapılmalıdır?

İnşaat mühendisliği eğitiminin 4 yıllık olduğu, bu süreçte adayların 45 saat 'malzeme bilimi', 60 saat 'yapı malzemeleri' derslerini aldığını düşünürseniz ve daha önce bahsettiğim nedenlerle daha çok taşıyıcı malzemelere ağırlık verdiğimiz dikkate alırsanız; alçıya gereken önemin verildiğini söylemek

fazla iyimser olur. Ancak üniversite-sanayi işbirliği çerçevesinde, gerek döner sermaye işleri kapsamında, gerekse sanayideki sorunların çözümüne yönelik araştırma projeleri kapsamında, başta lisansüstü öğrencileri olmak üzere bitirme çalışmalarında inşaat mühendisliği öğrencileri bu sürece dahil edilmektedir. Bu konuda derneğiniz aracılığı ile ticari kaygı gözetmeksizin üniversitelerde vereceğiniz seminerlerin yararlı olacağına inanıyorum. Özellikle sanayideki sorunların çözülmesi ya da inovatif tasarımların gerçekleştirilmesi için üniversite-sanayi işbirliği kaçınılmaz. Yıldız Teknik Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Yapı Malzemeleri Anabilim Dalı Laboratuvarı'ndan örnek vermek istiyorum. Yakın zamanda alçı ile ilgili TÜBİTAK tarafından desteklenen bir projemiz tamamlandı. Araştırma ekibinde yer aldığım ve Prof. Dr. Fevziye Aköz tarafından yürütülen 'Seraamiklerin Şekillendirilmesinde Kullanılan Kalıp Alçısı Özelliklerinin İyileştirilmesi' konulu proje kapsamında bir doktora tezi ve bazı lisans bitirme çalışmaları tamamlandı, soruna yönelik çözüm önerileri getirildi. Türkiye'de akademisyenler, uluslararası yayınlar yapabilmek, yüksek lisans-doktora tezlerini yürütmek amacı ile sanayinin mevcut sorunlarını araştırıp, çözüm önerileri ortaya koymaktadır. Bu önerilerden ne kadar yararlanıldığı ise tartışılır. Sanayinin Ar-Ge'ye ayırdıkları pay ortada: Gayrisafi milli hâsılanın yüzde 0,67'si kadar. Oysa sorunlar üniversite-sanayi işbirliği ile incelense optimum çözümler ortaya konulacaktır.

Yapı yönetmelikleri açısından alçının düzenlemelerdeki yeri konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Son zamanlarda betonun yüksek sıcaklık etkisindeki davranışları ile ilgili konularda çalışmalar tamamladım.

Tabii yüksek sıcaklık deyince yangın, yangın deyince Binaların Yangından Korunması Yönetmeliği akla geliyor. Bu yönetmelikte alçının yanmaz malzeme grubu içinde yerini aldığını görüyoruz. Yangına maruz kalmış yapılarda yaptığımız incelemelerde, alçı üstlendiği önemli rolü hep göz önüne sermiştir. Sadece alçı için değil, perlitli siva alçıların kullanımının yaygınlaşması, bu spesifik konuda bile standardın çıkmasını zorunlu hale getirmiştir.

Alçıder'in son yıllarda alçı konusundaki kamuoyunu bilinçlendirme çalışmaları -reklam filmleri başta olmak üzere- ile ilgili değerlendirmelerinizi bizimle paylaşır mısınız?

Röportaj talebiniz üzerine -dersime çalışmak için- daha önce de yararlandığım web sayfanıza girdiğimde, reklam filminiz dikkatimi çekti. Gerçekten kamuoyuna yönelik olmuş, alçıyı çarpıcı bir şekilde tanıtmış, bilimsel çalışmaların sonuçlarını ticari bir ürünün reklamına dönüştürmüş. Alçıder'in yaptığı bu ve bunun gibi diğer faaliyetlerin kamuoyunu bilinçlendirdiği kuşkusuz, alçı tüketimi ile ilgili verdiğiniz istatistikî bilgilerden de bu doğrulanmaktadır. Kamuoyunun ne kadar yararlandığını çok iyi bilmemekle beraber, biz akademisyenler için önemli bir kaynak oluşturduğunu söylemeden geçemeyeceğim.

Zira hazırladığımız ders notlarında, proje ve yayınlarımızda faaliyetlerinizden yararlanmakta, referans olarak göstermekteyiz.

Daha önce de yararlandığım web sayfanıza girdiğimde, reklam filminiz dikkatimi çekti. Gerçekten kamuoyuna yönelik olmuş, alçıyı çarpıcı bir şekilde tanıtmış, bilimsel çalışmaların sonuçlarını ticari bir ürünün reklamına dönüştürmüş.

Türkiye'nin önde gelen mimarlık ofislerinden Turgut Altın Mimarlık'ın ortaklarından Yüksek Mimmar Oya Ökmen (sağda), alçının pek çok kullanım kolaylığı sağlamasına karşın yeterince tanınmadığına dikkat çekiyor. Ökmen, Alçıder'in iletişim çalışmalarının hayli değerli olduğunu belirtirken de, alçıyla ilgili bilimsel çalışmaların teşvik edilmesini öneriyor.

Mimar Oya Ökmen

“Alçı, Türkiye’de hakkettiği şekilde kullanılmıyor”

Değişen mimari anlayışlar açısından alçıyı nasıl değerlendirirsiniz?

Alçı, tarih boyunca, 6000 yılı aşkın bir süredir, özellikle Anadolu’da yer almış uygarlıklardan başlayarak, yapıların ve mimarinin içinde hep yer almış bir malzeme. Alçıtaşı kaynakların yaygın oluşu, kolay elde edilebilmesi, bunda etkili olmuş. Her dönemin teknik olanaklarına, bilgi ve anlayışlarına göre farklı şekillerde, alanlarda, işlevlerde kullanılmış. Taş blokların arasında harç olarak, yüzeylerde sıva olarak, kalıp malzemesi olarak, en yaygınlıkla dekoratif bitirme malzemesi olarak kullanılmış. İçinde bulunduğumuz dönemde ise, herhalde en yaygın olarak, alçı plaka duvar olarak kullanılmakta. Kullanımında neredeyse sınır yok. İnsan

aklı ve yaratıcılığı ile nasıl ele alınıp değerlendirilmişse öyle işlev görmüş. Özetle alçı, her dönem, yer aldığı kültüre uygun olarak farklı teknolojilerle, mimarinin içinde yer almıştır. Gerekli Ar-Ge çalışmaları yapılırsa, gelecekte de, şimdi öngöremeyebileceğimiz şekillerde kullanılacağını düşünüyorum.

Gerek tasarım gerekse estetik açıdan alçı, mimari tasarımlarda neler sağlıyor; görüşleriniz nelerdir?

Alçının pek çok olumlu özelliği var. Kolay ve hızlı şekil verilebiliyor, hafif, ucuz, kullanımında yaratıcılığa olanak tanıyor. Plastik bir malzeme. Alçı ile istenilen yüzey, doku ve formu elde etmek mümkün. Sonuçta elde edilen yüzeyin hassasiyeti ise, ister sıva olsun, ister çok boyutlu dekoratif bir düzlem ya da form olsun, mükemmele yakın olabiliyor. Işığın kullanımında ve dağılımında da, çeşitli zenginlikler oluşturabiliyor. Bu özelliklerinden ötürü, estetik kaygılar duyulan bir mekan, düzlem ya da obje oluştururken alçı, kullanılacak en uygun malzemeler arasında yer alıyor. Alçı, her türlü özelliğiyle mekanı zenginleştiriyor.

Alçıyı, yapı teknolojisinde, çeşitli işlevlerde kullanabiliyoruz. Ses ve ısı yalıtımı sağlıyor. Teneffüs edebilen yapısıyla, bir ortamdaki nemi bünyesine alıp verebiliyor, ortamdaki nem dengesini sağlayabiliyor. Yanmaz özelliğiyle, yangından korunma konusunda en yaygın kullanılan malzeme. Kolay tamir edilebiliyor. İnsan sağlığına uygun, ekolojik olarak da dönüştürülebilir bir ürün. Çevreyi koruma endişesine, her yönden yanıt veriyor. Ancak su içinde çözülebilme özelliğinden ötürü ıslak alanlardaki kullanımlarda zaafı var.

Birleşik Devletlerde 1900’lerin başından beri kullanılan, kartonlanmış alçı plakalarla oluşturulan duvar sistemi, çağdaş inşaat teknolojisine başka bir boyut getirdi. Kuru, hızlı, hafif, hata paylarını azaltıp, kesinliği arttıran bir imalat şekli oluştu. Biz, ofis olarak, bu sistemle, 1986 yılında Çırağan

Alçının kullanımında neredeyse sınır yok. İnsan aklı ve yaratıcılığı ile nasıl ele alındıysa öyle işlev görmüş. Özetle alçı, her dönem, yer aldığı kültüre uygun olarak farklı teknolojilerle, mimarinin içinde yer almıştır.

Oteli projesini yaparken karşılaştık. Amerikalı proje yönetimi firması bizi, alçı plaka duvarlarla kuru sistem inşaat planlamaya yöneltti. Bu duvarlara fili bile asabileceğimizi söylediklerinde çok tereddüt ettik. Ancak aradan

geçen seneler içinde, ülkemizde de bu teknoloji ve bilgi gelişti. Yine de, yangın geçirimsiz olması gereken bir şaft ya da yangın merdiveni duvarı imalatında, işçiliğin sızdırmaz olarak yapılabilmesinde zorluklar yaşandığını görüyoruz. Bir inşaat malzemesinin ya da metodunun, hayata tam anlamıyla girebilmesi için bu konuda imalat teknolojilerinin geliştirilmesinin yanı sıra, uygulama ustalığı kazanmış kadroların yetiştirilmesi de önem verilmesi gereken bir konu.

Her ülke alçıyı, görgüsü, teknolojisi ve uzmanlaşmış kadrolarının bilgisi düzeyinde kullanıyor. Örneğin, cam elyafı plastik gibi, cam elyafı alçı döküldüğünü biliyoruz. Bu, çok zengin kullanım alanı yaratan bir imalat şekli. Ancak, ülkemizde üretilmiyor. Biz, Kültür ve Sanat Vakfı için, Ayazağa'da, ne yazık ki şimdi yıkılmış olan; Kültür ve Kongre Merkezi projesini yaparken, 2500 kişilik konser salonunun tavanında, sesi dağıtan, çeşitli derinliklerde dokusu olan, modüler tavan plakaları kullanmayı gerekli görmüştük. Bunun için en uygun malzeme, hafif ve yine de gereken düzeyde yoğunluğu olan alçıydı. Ancak cam elyafı döküm teknolojisini bilen ve uygulayan bir firma bulamadık. Fibrobeton firmasıyla temas ettik. Bunun başka bir ihtisas ve

yatırım gerektirdiğini belirttiler. Sonunda inşaat da durdurulduğundan, bu konu çözümlenmeden kaldı. Önümüzdeki günlerde, böyle imalatlar için girişimler ve yatırımlar yapılır diye umuyoruz. Alçının, çevreci ve ekolojik endişelere yanıt veren bir malzeme olması nedeniyle, inşaat malzemeleri paletinde daha ağırlıklı yer alacağına inanıyoruz.

Türkiye’de yapı malzemeleri arasında alçının yerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Alçı kullanma geleneği, üzerinde bulunduğumuz topraklarda çok yaygın. Ancak, bu eski yapı teknolojileri ile sınırlı. O teknolojiye hakim ustalar da artık yok. Günümüzde ise, alçı yalnızca bir bitirme elemanı. Çoklukla, sıva ve dekoratif eleman olarak kullanılıyor. Hatta dekoratif eleman olarak dahi, poliüretan ya da polistren esaslı malzemeler daha hafif ve kolay olduğundan, alçıya tercih ediliyor. Kısaca, alçı, Türkiye’de hak ettiği şekilde kullanılmıyor. Böylesine artıları olan bir malzemenin, çağdaş beklenti ve gerekliliklere cevap verecek, yeni ve alternatif uygulamalara olanak tanıyacak nitelikte ürün olarak üretilmesi ve kullanılması uygun olacaktır.

Tüm dünyada geniş kullanım alanı bulan alçı, anavatanı olan Türkiye’de (alçı ilk kez Çatalhöyük’te kullanıldı) neden yeterince tanınmıyor? Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler, genellikle her konuda, gelişmiş ülkelerin yaklaşımlarını takip ediyorlar. Kendi gereksinimlerimize, koşullarımıza, kaynaklarımıza uygun olmasa da, gelişmiş ülkelerin eğilimlerine yöneliyoruz. Bu, belki, hem kültürel, hem ekonomik bir bağımlılık. Kendi kimliğine sahip çıkamamak. Kullandığımız lisan bile günden güne elimizden kayıp, yok olmaktayken: kendimiz için çok uygun olan bir malzeme de tanınmıyor değerlendirilmiyor. Bunun yalnızca bir bilinçsizlik ve farkında olmama hali olduğunu düşünmek istiyorum. Bu konuda, bilimsel araştırmalar teşvik edilse, üniversite ve araştırma kurumlarımız yeterince inceleme ve deney yapsalar; bu doğrultuda girişim ve yatırımlar yapılacağından da kuşku yok.

Üniversitelerin ilgili bölümlerinde yapı malzemeleri konusunda alçı müfredatta gereken önemde yerini alabiliyor mu? Bu konuda önerileriniz var mıdır?

Eğitim sürecinde, diğer malzemelere ne düzeyde yer veriliyorsa, alçıya da bu düzeyde yer verildiğini düşünüyorum. Ancak kendi öğrenciliğimden hareketle, okulda yer alan yalnızca teorik eğitimin, öğrencide bu konuda bir ilgi uyandırmadığını söyleyebilirim. Teorik eğitimi verilen konularda, öğrenciden, ülkemizde yapılan üretimlerin, uygulamaların araştırılması da istenmeli. Dersleri teorik olarak vermenin yanı sıra, uygulamalı çalışmalara da yer verilmeli. Bilgi kaynaklarına ulaşımın bu denli kolay olduğu günümüzde, yalnız ülkemizde değil, tüm dünyada neler yapıldığını araştırmak çok kolay. Bu konuda yalnızca ilgi uyandırmak yeterli.

Çevre ve insan sağlığı açısından ve yapı biyolojisinde önemli yer tutan alçı konusunda ne tür bilinçlendirme çalışmaları önerirsiniz?

İçinde yaşadığımız çevre, sağlığımızı direkt olarak etkiliyor. Bu yapay bir çevre, bir bina olunca, bu konudaki sorumluluğumuz daha kolay algılanabiliyor. Hepimiz, çocukluğumuzda yediğimiz yiyecekler gibi, yaşadığımız binaların da daha sağlıklı olduğunu biliriz. Bir konu endüstrileştikçe, bu konuda dönen paralar büyüdükçe, halk sağlığına gösterilen özen de ikinci plana itiliyor. Öncelikle, insanlarda doğanın korunması bilincinin yerleştirilmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum. Ancak bundan sonra, doğal ve insan sağlığı için zararlı olmayan bir malzemenin kullanılmasındaki önem anlaşılabilir. Bu konuda Alçıder, çok doğru bir yapılanma. Yapı malzemeleri konusunda, direkt hedefi kar olmayan, bilimsel, araştırmacı birlikler oluşturulması ve bu konuda çalışmalar ve tanıtımlar yapılması etkili bir yol. İmar ve yapı standartlarında ve yönetmeliklerde, alçı ve alçı ürünlerinin de yer almasının sağlanması konusunda da çalışılmalı. Yapı hukukunda insan sağlığına ilişkin kriterler yer almalı.

Dünyada özellikle deprem ve yangın yönetmeliklerinde alçı yer alıyor, ülkemizdeki durum hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Alçı plaka duvar sisteminin, blok duvarlarla karşılaştırıldığında, taşıyıcı sisteme verdiği yükü ne denli azalttığını biliyoruz. Deprem riski olan ülkelerde, hafif duvar imalatlarını teşvik edici yaklaşımlar olmalı. Ülkemizdeki yapı yönetmelikleri, imar hukuku çağımızın gereklerinin çok gerisinde. Böyle olduğu için de, her türlü ihlale, çarpıklığa zemin hazırlıyor. Van depreminde içimiz acıyarak gördük, bu konudaki bilginin ve organizasyonun yetersizliğini. Metropollar yapıyoruz, ancak onların yönetimini, gereken organizasyonla, ciddiyetle, sorumlulukla yapmıyoruz.

Oya Ökmen kimdir?

1953 yılında İzmir’de doğdu. 1971 yılında İzmir Amerikan Kız Koleji’ni bitirdi. 15 sene klasik piyano eğitimi gördü. 1978 yılında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık bölümünden mezun oldu. 1975 yılında mesleki yaşamına başladı. 1981 yılında, Birleşmiş Mimarlar’a, halen içinde bulunduğu mesleki kurguya katıldı. 1990’da ortaklığın ayrılmasıyla, mesleki çalışmalarını Turgut Altın Mimarlık’ta sürdürmekte. Büronun genel çalışma ilkesi çerçevesinde, tüm projeler ortak bir ürün olarak oluşturuldu, geliştirildi. Yerel ve uluslararası niteliklerde, çeşitli büyüklüklerde ve işlevlerde projelerde, proje yöneticisi, proje mimarı, koordinatör olarak katkıda bulundu. Çeşitli disiplinlerdeki, çeşitli uzmanlarla çalışma fırsatı buldu. Ortağı olduğu Turgut Altın Mimarlığın, aile bağları olmaksızın üçüncü nesile intikal etmiş, kazanılmış deneyimlerin nesilden nesile aktarıldığı, ülkemizin belki de tek mimarlık bürosu olmasının önemli bir değer olduğuna ve bunun sürdürülmesinin gereğine inanıyor.

Bir inşaat malzemesinin ya da metodunun, hayata tam anlamıyla girebilmesi için bu konuda imalat teknolojilerinin geliştirilmesinin yanı sıra, uygulama ustalığı kazanmış kadroların yetiştirilmesi de önem verilmesi gereken bir konu.

Mimar ve Yapı Biyoloğu And Akman:

Doğaya meydan okumayan kültür? Yapı Kültürü!

İnsanoğlu beş bin yıldır yerleşik bir düzen kurduğu, yapılaştığı yerlerde sürekli çevresini örgütlemiştir, nice kültürler oluşturmuştur. İnsan, iklim ve doğa kendi içinde işleyen yeni ekolojik sistemler geliştirmişlerdir, yeni ekolojik sistemlerde bir araya gelmişlerdir. Ekolojik ve kültürel bir uyum içinde, beş bin yılda şehir, köy ve tabiat strüktürleri oluşmuştur. Anadolu toprakları da binlerce yıllık zengin uygarlıkların yaşandığı, en uyumlu örneklerin sergilendiği bir yöre olarak, insanlığın kültürel mirasının korunması konusunda "evrensel sorumlulukları yüksek olan" coğrafyaların başında gelmektedir.

Bu uyumun, yüzyılımızda giderek artan, ciddileşen bir tehdit altına girdiğini gördüğümüz gibi,

insanoğlunun bu kısa süre içerisinde geliştirdiği ve kullandığı teknolojileri ve ekonomileri ile bugün holistik düşünce yeteneğini adeta yitirdiğini ve binlerce yılda ulaştığı kültürel ve ekolojik uygarlığını tehlikeye soktuğunu kabul etmek zorundayız. Doğa, mekan ve kültürler harcanmış, dönüşüme uğramıştır. Bugün örgütlediğimiz çevreler ve başkalaşan kültür, doğal yaşamsal ihtiyaçlarımıza cevap verememektedir. Teknolojik ve ekonomik gelişmeler ile linear düşünmeye başlayan "gelişmiş" insanın bunun bir sonucu olarak doğaya uyum sağlayan kültürlerden ve yapılardan uzaklaşarak, doğaya meydan okuyan kültürlere ve yapılara taşındığını görüyoruz. Ekolojik zihniyet yerini endüstriyel zihniyete bırakmıştır.

Üzerinde yaşamakta olduğu gezegenin taşıma sınırını zorlayan gelişme histerisi... Tüm sosyal, ekonomik ve ekolojik dengeleri temelinden sarsan zevkperestlik... Linear düşüncenin yok ettiği kültür ve ekolojik altyapı... İşte sorumlu diğer disiplinlerin yanında, mimarın da çözüm sorumlulukları taşıdığı statükumuz. Mimar buna bir çözüm aracı olarak kullandığı tanımlamaların başlıcalarına ise: doğal, çevreci, ekolojik, yeşil, sürdürülebilir... Ancak önemli olan özünde doğru olan bu terminolojilerin, çalışmalarımızda içini ne kadar doldurabildiğimizdir. Kullandığımız yapı malzemelerinin seçimi ve buna getirdiğimiz eleştirel bakış ta hiç kuşkusuz bütünün önemli bir parçası burada.

Endüstriyel çıkarlar doğrultusunda yapılaşan çevremiz, insan metabolizmasının biyolojik ihtiyaçlarına cevap verememeye başlamıştır. Yapılaşmada kapalı ortam hava kirleticilerinin konsantrasyonları ve elektromanyetik radyasyon giderek artmaktadır. Yapıdan kaynaklanan zararlı etkiler insan metabolizmasında birikmekte, vücudun direnme gücünü azaltmaktadır. Özellikle türleri giderek çoğalan yeni alerjilerin ortaya çıkması, kanserojen etkilerin hızla artması, salt insanlarda değil, varolma haklarına saygıyı eksik edemeyeceğimiz hayvan ve bitki türlerinin de başışıklık sistemlerinin zorlandığının bir göstergesidir. Çoğalan kanser hücreleri gibi betonlaşmaktan - besin kirliliğine, orman ölümlerinden - enerji politikalarına..., geleceğe devredilebilir bir yolda olduğumuz söylenemez.

Çevre ve insan sağlığının ön planda olduğu görü ile yapıları planlamak, örgütlemek ve malzeme seçimine gitmek, yani çevremizi bir bütünsellik içerisinde örgütleyerek sağlığını korumak ve iyileştirmek için ön tedbirler alması olmak, son derece akılcı, ancak alışılmışın dışında olan bir algılama biçimidir. Endüstri tarafından bir engel olarak görülüp, ekonomik çıkarlar uğruna unutulmaya mahkum edilmiştir. Yaşantımızın yaklaşık olarak yüzde 90'ını kapalı yapay mekanlarda geçirdiğimize göre, ekosisteme ve insan doğasına uygun sağlıklı bir ortama en çok burada, yani yapılarda gereksinim duymalıyız. Varolmanın sorumluluğu, evrensel bütünlüğün önemini kavranmasını gerektirir. Üzerinde yaşadığımız dünyamızda bu sorumluluğun bilincinde yapılaşmalıyız ve dolayısıyla da yapı malzemelerinin göstereceği gelişimi bu gözle takip etmeli, değerlendirmeli, eleştirmeliyiz. Sektöre baktığımızda ise birçok yapı malzemesinin sadece adının doğal kaldığını görsek te, bu alanda ki gelişmenin yapıcı eleştiriler ile mümkün olacağını da unutmamamız gerekir.

Güncel ve ivedi sorunumuz
Doğa ile uyumlu bir yaşama yönelmek, ekolojik bilinç arayışı içerisindeki, özellikle genç kuşakları etkisi altına alan, dünya üzerinde yaygınlaşan bir akım. Aslında, doğaya yabancılaşmaktan, ekonomiye yönlendirilmiş bir yaşam kurgusundan ve toplumsal özelleştirmeden üreyen bir karşı akım da sayılabilir. Aynı zamanda endüstri ile nüfus yoğunluğu olgularının beraberinde getirdiği olumsuzluklara ve hayal kırıklıklarına karşı bir cevap.

Doğal, ögesel ve özünlü bu şuur yaratıcılıktan uzak bir

memnunsuzluktan kaynaklanır. Esasen insancıl olan değerlerin arka plana itildiği fark edilmiştir; insan sürekli iktisadi ve politik bir faktör muamelesi görmekte, pazarlanmakta ve suiistimal edilmektedir.

Eleştiriler öncelikle artan çevre yıkımına, (çevre vandalizmi demek daha doğru olur) ve doğal kaynakların sömürülmesine yönelmektedir. Bu yanılgı, bilgi kuramınca tanımlandığında, sorunun temelinde yaşamın, varolmanın korunması ve yok edilmesi olduğu sonucuna gelmektedir. Bireyin ve insanlığın varolması bugün tehlikeydedir; bu en trajik açıklığı ile bugün erozyon ve orman ölümleri ile herkesin görebileceği bir açıklıkta ortadadır. Aralarında alçının da bulunduğu sektörümüzde ki doğal yapı malzemelerinin geliştirilmesine verilecek önemin çıkışı noktası ise, insanlığın bu kapsamlı trajedisinin içerisinde düşünülmelidir. Çevre, insanı ve yapıları da kapsamakta olan bir sistem olduğuna göre ve doğal dengelerin hakimiyetindeki bir sistem olduğuna göre, bu sistemde sağlıklı ve uyumlu habitatların gerçekleştirilmesi, en kolay gene doğal yapı malzemeleri ile mümkün olacaktır.

Dünya genelindeki başlıca sorunları şöyle sıralayabiliriz:

- Çevre yıkımı (toprak, hava, su, iklim, flora ve fauna, ozon tabakasının yıkımı, atmosferin ısınması, asit yağmurları, çölleşme, toprak erozyonu, orman kıyımları)
- Doğasal yabancılaşma
- Nüfus artışı
- Büyük şehirlerde nüfus yoğunluğu
- Sağlıksal trajedi
- Ailevi değerlerin ve toplumsallığın çöküşü
- Egoizm ve materyalizm
- Fakirlik, açlık ve işsizlik - özellikle üçüncü dünya ülkelerinde yılda 5 yaşın altındaki 14 milyon çocuk yetersiz beslenme ve çevre kirliliği sonucu ölmektedir
- Sorumsuzluk ve etik-ahlaki yozlaşma
- Kültürsüzlük

Bu gerçeği gören insanların büyük bir çoğunluğu ise ne yazık ki durumdan gerekli sonuçları çıkarmamaktadır. Çizilen yüzeysel refah tablosu göz boyayıcı ve yanıltıcıdır.

Bugün düzeylerine ulaşmak için çabaladığımız "gelişmiş" olarak adlandırılan ülkelerde yaşayan insanların % 90'ı zihinsel-ruhsal ve bedensel olarak ilaca ve tedaviye bağımlıdır, yani hastadırlar.

Bu gelişmişliğe birkaç örnek.

- 2015 yılına kadar örneğin Almanya'da nüfus, göçler dikkate

alınmadan yaklaşık olarak 7 milyon gerileyecektir (yaşlı nüfus ve sosyal bakım, tedarik problemleri).

- Buna paralel dünya nüfusu tehdit edici bir hızda artmaktadır
- Uygur ülkelerde yaşayan insanların yüzde 50'si kronik hastalıklar çekmektedir; yüzde 98'i uzun vadeli sağlık sorunlarından ölmektedir.
- Kalp-tansiyon ve kanser ölümleri son 25 yıl içerisinde iki katına çıkmıştır; her iki kişiden biri bu nedenden ölmektedir.
- Endüstrileşmiş ülkelerde her dört kişiden biri kanser adaydır.
- Gelişmiş ülkelerde nüfusun yüzde 20'si psikolojik olarak hastadır, dünya genelinde bu ortalama sadece yüzde 3 civarındadır.
- 1900 yılından günümüze 100'ün üzerinde omurgalı hayvan türünün soyu tüketilmiştir.
- Memeli hayvanların yüzde 50'si ve 20000 bitki türü yok olma tehlikesi altındadır (buna insanı da dahil edemez miyiz ?). Bugün saatte bir tür yok olmaktadır, nesli bir daha geri gelmemek üzere tükenmektedir (bu sayı 1850 - 1950 yılları arasında yılda bir idi).

Doğada nedensellik - etkileşim
Sadece hava, su ve zemin değil, oturma ve çalışma habitatımız da kangren olmuştur. Günümüzde bilimin, özellikle etolojinin kanıtladığı gibi, doğal olmayan bir hayat sahasına adapte olmak mümkün değildir.

İnsan -tüm evren gibi- kozmik evrimin ürünüdür; milyonlarca yılda

doğal ve uyumlu bir çevrenin bir parçası olarak oluşmuş, gelişmiştir. Evrenin bu en gelişmiş canlısı -her zamandan çok bugün- kendisini yok olmaya mahkum kılan doğal düzenleri (Paracelsus'un zamanında gördüğü gibi) terk edecek imkan ve özgürlüklere sahiptir.

Tesirlerin ve sonuçlarının büyük bir çoğunluğu bilinse de, günümüzde insanlığın bu büyük trajediyi görmediği yada kabullenmek istemediği gerçeği değişmemektedir. Üzerimize düşmekte olan çığ heryerde dar görüşlü, yararsız semptom çözümleri ile durdurulmaya çalışılmaktadır. Etkili olabilecek çözümlemelere gitmeden önce doğadaki nedenselliğin ve son derece karmaşık olan etkileşimlerin kavranması gerekmektedir ki, bu da hiç kolay değildir.

Hastalıkların kaynağını oluşturan bir öge niteliğindeki yapıya, bu zihinsel kısırdöngü ve körlük içerisinde önemli bir pay düşmektedir.

Yapılaşan çevre, yaklaşık yarım yüzyıldır habitatımızda bize neredeyse farketirmeden, yabancılaşan bir gövde olarak gelişti! Uygar insan bugün ömrünün yüzde 90'ından fazlasını bu yabancı gövdelerin, yani yapıların himayesinde geçirmektedir.

Aynı zaman diliminde, bu gelişmeye -çöküşe demek daha doğru olur- paralel olarak biyolojik-ekolojik dengelerin bozulması ile artan hastalıklar, bir çığ gibi üzerimize gelmeye başlamıştır.

Sonuç olarak alınmaya çalışılan

önlemler bir yarar sağlamamıştır. Tıbbın ve sağlık bilimlerinin kapsamlı gayretleri, yaşam ve çalışma koşullarındaki düzelmeler, gerçekleştirilen çok yönlü reform hareketleri devede kulak gibidir.

Etkili ve çözümsel olabilecek bir dönüşümün ve reorganizasyon çalışmalarının sonuca ulaşabilmesi için, içinde varolduğumuz sistemin, ilişkileri ve nedensellikleri açısından bir bütünsellik içerisinde kavranmış olması gerekir. Bunlar, hiçbir şekilde materyel (ekonomik-teknik) olarak çözümlenemeyecek olan, aklın ürünü olan düşünceselel problem ve görevlerdir.

Krizin oluşumuna neden olan başlıca sebepler insanlığın bilgiliği, bilgelige tercih etmesi ve bu tercihin yol açtığı kültürel çöküştür.

Ruhsuzluk - zevkperestlik - külfetsizlik - egoizm - sorumsuzluk - hükmetme ve prestij sevdası - tekdüzenlilik - sömürgecilik - sevgisizlik vs.

Buna, biyolojik ve ekolojik sistemlerdeki bütünselliğin gerektiği kadar önemsenmediğini ve özünü düşüncenin eksikliği de eklemek gerekir.

İnsanın baş edemediği ve bizi her defasında nedensellik-etkilenim kısır döngüsüne yönelten bu kompleksi cahillik olarak da tanımlayabiliriz.

Bu temel sorunun çözülmesi sadece kültür ve eğitim alanlarındaki köklü reform çalışmaları ile olanaklıdır.

En önemli kültürel etken olarak, evrimin ve buna bağlı olarak biyolojinin gerçekliğinin bilincinde olmak, bu bilinç sayesinde doğa ile bütünleşmiş bir yaşantı sürdürmek, devre dışı bırakılmıştır. Endüstri topluluklarındaki mevcut eğitim sistemi, aklı özelleştirerek ve izole ederek bir hizmet mekanizması formasyonuna dönüştürmektedir. Holistik düşünme yeteneğini kaybeden (başından zaten hiç bulamamış olan) insan, böylece manipulasyona uğrayarak bir bilgisayar tekdüzeliğine indirgenmiş olmaktadır.

Bilgelik, duyarlılığımızın kütlive edilmesi ile, evrensel-oluşumsal düşünme, hissetme ve davranma ile mümkündür. Bilgelik eğitimsel bir hedef olacak ise, humanizmanın, sevginin ve özgürlüğün kaynağını bu bütünsellikten almış bir sorumluluğu olduğunu unutmamak gerekir.

İnsanın akıl ve ruh gelişimi için eğitilebilir olumlu nitelikleri yerine olumsuz nitelikleri öne çıkarılmıştır. Materyalist bir doyumun getirdiği sözde olgunluktan, bağımsız ve sorumluluk sahibi bir kişiliğe kadar eğitimimiz kısmen kasıtlı olarak, kısmen de bilinçsizce baltalanmıştır.

Ekonomik ve politik güçlerin sorumsuzca suiistimali ve insancılıktan uzak çıkarıcı düşünme eğilimi sonucunda kirlettiğimiz kültürümüz bizi bir uygarlık çıkmazına sürüklerken; doğruluğunun, gerçekliğinin sorgulanmasının gerektiği duymasal tüketim mallarının tatmini ile, yani zevkperestliğin körüklediği bir gelişme histerisi

ile, yaşamın anlamı materyalizmin düzeysizliğine indirgenmiştir.

Bireyliğin kaybedilmesi, doğaya yabancılaşılması ve kültürsüzlük giderek artan bir yoğunlukta tabana yayılmakta, buna bir de olumsuz çevre etkileri eklenince toplumsal bir dejenerasyon ve çöküş kaçınılmaz hale gelmektedir.

Özünü yitirmiş bir toplumun ekolojik döngülerle gönüllü olarak bütünleşmesi ve dönüşmesi beklenemeyeceği gibi, bilge ve anlayışlı yönetimlerin bulunmaması nedeniyle de, insanlığı bu yazgısı kaçınılmaz gibi gözükmektedir.

Geriye baktığımızda gördüğümüz durum nedir?

Birincil hedef olan - mutlu, sağlıklı, hoşgörülü toplumsallıktan, iç ve dış uyumdan (önemli derecede yapı ve yerleşim alanlarında) - uzaklaşmış durumdayız.

Yükseliş ve düşüşün bu çevrimi insanlık tarihinde değişik biçimlerle tekrarlanmıştır. İster sıcak savaşlar olsun, isterse üstü kapalı çıkar ve iktidar kavgaları olsun, insanlığı alçaltan, uygarlığı baltalayan etkileri açısından temelde aynı sonuçları meydana getirmiştir. İnsanın yaşama hakkını, özgürlüğünü, sağlığını ve şerefini koruma altına alan "İnsan Hakları Evrensel Bildirisi" bile bu trajedinin yanında ne yazık ki bir karikatür gibi kalmaktadır.

Kaostan çıkış yolu ?

Teorik olarak tanımlamak kolay. Çözüm yolu olmayan bir çıkmaza soktuğumuzu zannettiğimiz nedensellik-etkilenim döngümüzü, alçakgönüllülük, zenginlik ve barış yönünde koparıp değiştirmek. İnsanlığın doruk noktaları olan, kişiliğimizin ve kültürümüzün geliştiği bu dönemleri ellerinden kaçırmayan az sayıda insan yada topluluk, bugün mutluluğu, uyumu, bedensel, ruhsal ve akli sağlığı, bir çıkış yolu olarak yakalayabilmişlerdir.

Konut çevresi krizinden yapı kültürüne

Günümüzdeki modern yapı ve yerleşim gerçeği, özellikle endüstrileşmiş toplumların soğuk, materyalist, doğaya yabancılaşmış ve sadece intellektüel bir gelişme gösterebilmiş olduklarını yansıtmaktadır. Özellikle özünü düşünebilen alternatif mimarlardan yükselen ardı arkası kesilmeyen eleştiriler ve haykırışlar 20. yüzyılın mimarlığını şöyle karakterize etmektedir:

- Endüstrileşme ile seri üretilen yapılaşma aslında bir yıkım oldu,
- Anonim şablon mimarlığı,

- Zorbalığa varan fonksiyonellik,
- Monoton bir kaos, kanser yapı,
 - Sermaye teşhiri,
 - Kültür kirlenmesi,
- Kültür gösterisi olmak yerine dekoratif sanat sergilemek,
- İnsanlık dışı mimarlık,
- Görsel çevre kirliliği,

Kaostan çıkış yolunu önlemeye çalışan -her nedense var olan- muhalefet çok güçlü olmasa da, günlük yaşantımızı biçimlendiren bu hayal kırıklığı ve memnunsuzluk, aslında pozitif bir gelişmeye yol açabilir.

Konuyu ele alırken, yapı sektöründeki kültürel çöküşün asıl nedenleri üzerinde durmak daha akılcı olacaktır. Tedavisini öngördüğümüz hastamızı, yani yakın ve uzak çevremizi eski sağlığına kavuşturabilmek için açık bir teşhis gereklidir.

Maksadına uygun, başarılı reform çalışmaları gerek holistik bir görüş ile, gerekse bütünsellik ile oluşabilecektir. Çarpıklığı kökünden yakalayıp, doğadaki ve beraberinde yapılaşmadaki nedensellik-etkileşim bütünlüğünü döngünün son halkasına kadar düşünmek gerekmektedir. Planlı, realist ve fanatizmden uzak bir disiplin ile.

Uygar insan, yaşantısının yüzde 90'ını doğal çevresi ile çelişen yapay ortamlarda geçirdiğinden, tümel psikosomatik bir iyileşmede özellikle inşaat sektörüne -üzerine düşen sorumluluk ve göstermesi gereken angajman açısından- önemli bir sorumluluk düşmektedir. Doğal çevreler gibi, insanların inşa ettiği yapay çevreleri de bedensel ve kültürel sağlığınıza kavuşmamız, daha önemlisi sağlıklı kalmamız ve sağlığınıza kaybetmememiz için etkili, örnek mekanlar olarak düşünebiliriz.

Yapısal oluşumların odağındaki

insanın, sağlığı, erdemliliği ve ahlakı örgütlediği habitatları biçimlendirir. İnsan, doğa ve evren arasındaki uyum, ekolojik döngüler içerisinde yer almayan yabancı cisimler gerekenden önlenmemelidir.

Mimarların, yapı sahiplerinin, yapı malzemesi üreticilerinin, yapı ustalarının yanında, imar ile ilgili devlet dairelerine de, yapıların ve sitelerin planlanmasında, malzeme seçimlerinde ve ince yapı uygulamalarında önemli sorumluluklar düşmektedir.

Çeşitli bilim dalları yapı-kültürünün oluşumuna disiplinler ötesi bir formasyon ile katkıda bulunabilmelidir. Canlılar ile yapılar arasındaki bütünsel ilişkileri ele alan bir öğreti olan yapı biyolojisi, burada disiplinler ötesi bir kavram olarak önemli bir misyon üstlenmektedir.

Çini denilince Anadolu'da iki kentin ismi öne çıkar. İznik ve Kütahya... Alçıdergi'nin yeni sayısında okurlarımıza Kütahya Çinilerini anlatmak istiyoruz. Öyle ki, Kütahya'da 15'inci yüzyılda yanmaya başlayan çini fırınlarının dumanı hala tütüyor...

Yazı: Mustafa Kirman

Ateşte açan güller:

Kütahya Çinileri

Çini denilince akla Kütahya gelir, Kütahya denilince de ateşte açan güller yanı çini gelir. Kütahya'da 15'inci yüzyılda yanmaya başlayan fırınların dumanı hala tütülmektedir. Irili ufaklı yüzlerce atelyede el tornaları çamura şekil verirken, kınalı eller desenleri çizer, ak saçlı ustalar sırları atar. Ve 950 dereceden aşağı olmayan ateşin içinde güller açar...

Kütahya'da ana caddeler boyunca sıralanan çini mağazalarında maviden kırmızıya, sarıdan yeşile renk cümbüşü içerisinde desen desen, boy boy birbirinden eşsiz çinileri izlemek olağanüstü bir zevktir. Kütahya ekonomisinin belkemiği olan çinicilik aynı zamanda kentin turizm açısından da önemli ürünlerindendir. Mercan Kırmızısı efsanesiyle başlayan Kütahya Çiniliği artık bir sanayi dalı haline gelmiştir.

Söylenceye göre yüzyıllar önce Kütahya yakınlarında bir toprak bulunmuş. Kolayca şekil verilebilen, pişirildiğinde ise kapkacak olarak kullanılan bir toprak. Toprağı bulan

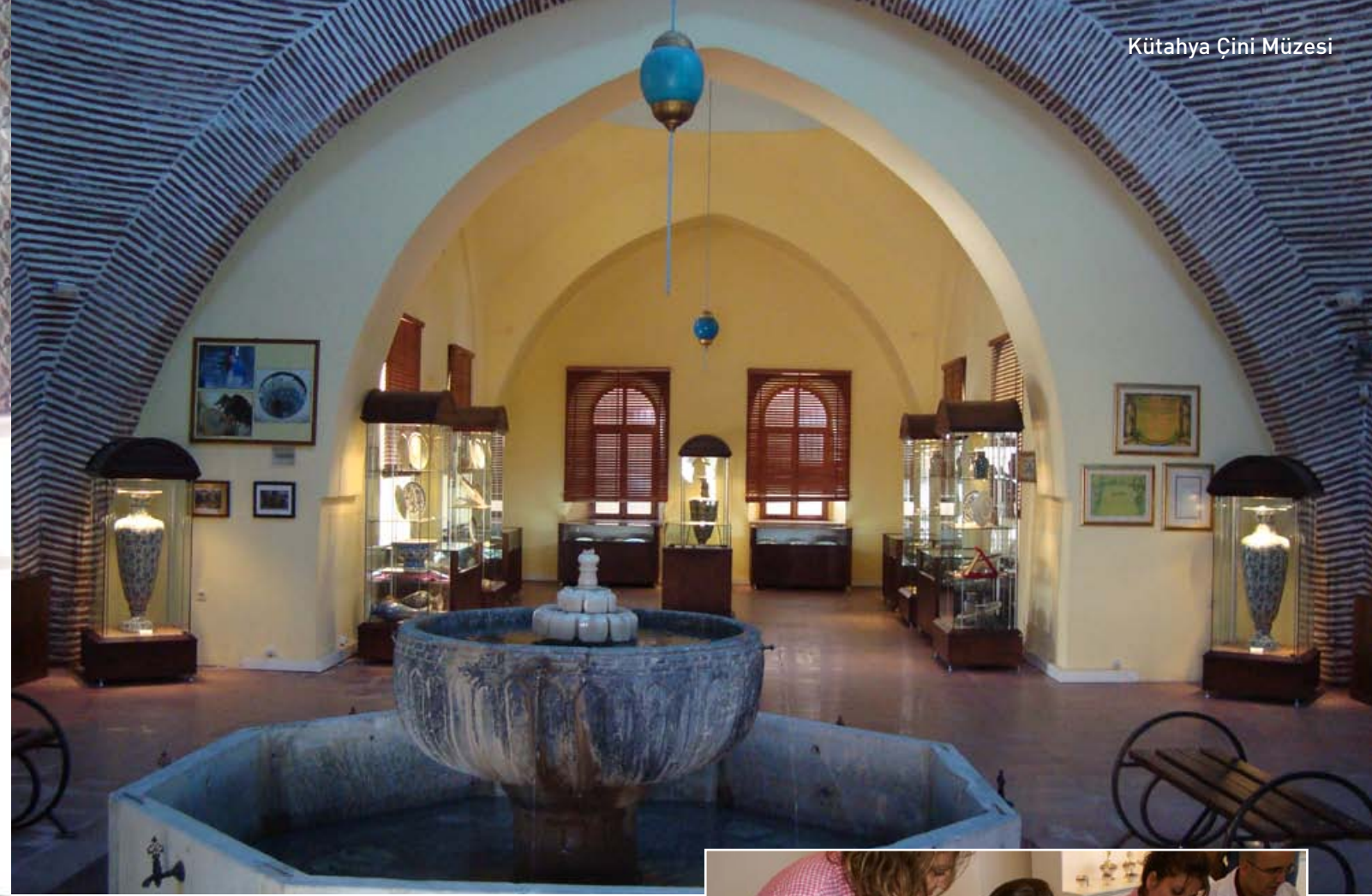
yaşlı kişi, eşeğine sık sık bu topraktan yükleyip, evine getirir. El yordamıyla kaplar kacaklar yapar. Bir gün bu kapları boyamaya başlar. Doğal yollarla elde eder bu boyaları. Boyadığı kapları güzelce pişirir. Orun ateşinin etkisiyle, fırına atılan kabın üzerindeki boyalar aynı bir gül gibi açılır. Ve Kütahya Çinisi, o günden bugüne yerel özelliklerini yitirmeden tüm güzelliği ve eşsizliği ile bugünlere taşınır...

Kütahya'da çiniciler arasında bir de Mercan Kırmızısı efsanesi vardır. Kütahya Müzesi'nde bir kısmı saklanan Mercan Kırmızısı'nın henüz formülünün bulunmadığı ileri sürülür. Müzede bir çini parçasının üzerindeki rengin bileşimi hakkında çok çeşitli iddialar vardır. Nasıl bulunduğu ise apayrı bir öykü...

Rivayete göre, Kütahya'da çinicilik yapan bir usta bulmuştur bu rengi. Ancak yanında çalışanlara bu rengi nasıl elde ettiğini açılmayamadan vefat etmiştir. Oldukça değişik bir tona sahip olan Mercan Kırmızısı, tarihe gömülen sırrından geriye sadece

Ustalar hala Mercan Kırmızısı'nın sırrını çözemedi. Kütahya Müzesi'nin nadir eserlerinden birisi olan bir parça Mercan Kırmızısı, ziyaretçilerin büyük ilgisini çekiyor. Kütahyalı çini ustaları Mercan Kırmızısı'nın yanısıra kök boyalardan elde ettikleri yüzlerce rengi sanatlarına yansıtmışlardır.

Kütahya Müzesi'nde bir parça bırakmıştır.

Kütahya Çinileri'nin parçaları tek tek desenlenmekte, sıratlı süslemesinde sadece fırça kullanılmakta ve bu desenlerin bir çoğu Türk çiniciliğine aittir. Bu yönleri Kütahya Çinileri'ni diğer çinilerden ayırır.

İşte aşama aşama toprağın sanata dönüşümü:

Çini hamuru, çini atelyelerinin bir bölümü olan hamurhanede hazırlanır. Hamur malzemesi kaolin, kil, tebeşir, kuvars gibi maddelerden oluşur. Ardından eksiksiz bir öğütüme tabi tutulur. Çini hamurunun karışımındaki maddelerin oranı ustanın maharetine kalmıştır. Örneğin duvar çinisi üretilecekse, hamurun yüksek oranda kuvars içermesi gerekmektedir. Yine çarkta şekillendirilecek hamur ise fazla miktarda kaolin içermelidir. Çini hamuru daha sonra süzme havuzlarda su ile ıslatılır. Amaç, malzemenin iyice erimesi ve kireç türü maddelerin yanmasını sağlamaktır. Hamur en az bir hafta bekletilir. Bekleme süresi arttıkça hamurun kalitesi de artar. Yeterince bekletilen hamur daha sonra bezden imal edilen eleklerden geçirilir. Süzülen hamur sıvı haldedir. Son olarak ise şekillendirilmesinin sağlanması için suyu alınır. Ve sıra şekillendirmeye gelir. Şekillendirme dört türlü olur. En az başvurulan kalıpla şekillendirmedir. Ardından şablonla şekillendirme gelir. Diğer yöntem ise vazo ve benzeri ürünler için el tornası ile yapılandır ki bu, en zor şekillendirme yöntemidir. Son olarak da hidrolik preslerde duvar çinileri için yapılan şekillendirme gelir.

El tornası; ayak ya da elektrik gücüyle çevrilen daire biçiminde bir levhadan oluşur. Levhanın üzerine konan çamur, ustanın el yeteneği ve göz ölçüsüyle şeklini alır. Bu yöntemle daha çok vazo türü ürünler yapılır. Bu şekillendirmede herhangi bir ölçü aleti kullanılmaz. Ve sırada desenleme vardır. Kütahya'daki çini atelyelerinin desenleme bölümünde genellikle genç kızlar ve kadınlar çalışır. Desenler elle şekil almış çamurun üzerine bezenir.

Desenlerin sınırları odun tozu kömürüyle belirlenir. Bu kömür pişirim sırasında yanacağından hiç iz bırakmaz. Desenleme ve boyanın ardından sırlama gelir. Çiniye parlaklık ya da matlık veren sırdır. Ayrıca sır, çiniyi yıpranma ve nem gibi dış etkenlerden korur. Sır; kurşunoksit, kuvars, cam ve sodanın belirli oranda karıştırılıp 1100 dereceye varan sıcaklıkta eritilerek elde edilen sırcanın buğday unu ile karıştırılmasından elde edilir. Son aşama ise pişirmedir. Çam odunu yakılan fırınlarda çiniler raflara yerleştirilir. Fırının Sıcaklığı 950 dereceden aşağı değildir. Bu sıcaklık derecesi "göz" adı verilen küçük delikten renklerin oluşumuna göre ayarlanır. Sıcaklık düşük olursa renkler iyi oluşmaz. Yüksek derece ise renkler erimeden dolayı birbirine karışır. İşte ustanın mahareti de burada kendini gösterir. Tüm bu ustalık evrelerinden geçen çini, salonlarımızı, duvarlarımızı tüm eşsizliği ile süslemeye hazırdır artık...

Not: Kütahya Çiniciliği'nin tarihi Germiyanogulları dönemine kadar gider. Sanat tarihi uzmanları 15'inci yüzyılda Kütahya'da yaygın olarak tek renkli çini üretildiği tesbit etmişlerdir. Dünyanın çeşitli yerlerinde Çini adı altında üretimler yapılmaktadır. Ne var ki, bunların hiçbirisinin üretim tekniği açısından Kütahya Çinileri ile ilgisi yoktur.

Türkiye denizlerini yitiriyor

Çevre sorunları tüm dünyanın gündeminde... Ülkemizde ise deniz kirliliği giderek artan boyutlarda. Deniz Temiz Derneği (TURMEPA)'nın konuyla ilgili verileri, durumun ciddiyetini gözler önüne seriyor. Ortaya çıkan gerçek denizlerimizdeki kirliliğin her geçen gün arttığı ve deniz canlılarının büyük tehdit altında kaldığını gösteriyor. Denizlerimizde yaşanan durumu TURMEPA Genel Müdür Yardımcısı Semiha Öztürk Pişirici, Alçıdergi için kaleme aldı.

Türkiye'de 46 bin kişi geçimini balıkçılık sektöründen sağlıyor. Ülkemizde yılda ortalama 500 bin ton balık avlanarak yaklaşık 900 milyon TL ekonomik değer yaratılıyor. Türkiye'de deniz balığının yüzde 80'i Karadeniz'de avlanıyor, onu Marmara Denizi izliyor.

Bu yıl projektörlerini Marmara'ya çeviren Deniz Temiz Derneği (TURMEPA), şu çarpıcı gerçekleri gündeme taşıyor:

- Marmara günden güne maviliğini kaybediyor, yeşile dönüyor.
- Marmara Denizi'nde oksijen yer yer sıfır değerlere yaklaştı.
- İstanbul'un etki alanındaki Doğu Marmara'nın dibi kötü bir organik çamurla kaplı ve bu ortamda sadece deniz kestaneleri yaşayabiliyor.
- Son 40 yılda Marmara'nın ekonomik değeri olan 124 balık türü yok oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2008 verilerine göre, 46 bin kişinin çalıştığı balıkçılık sektörü, Türkiye ekonomisi için yılda 870 milyon 500 bin TL karşılığı ekonomik değer yaratıyor. Ülkemizde 16 bin 673 kişi kendini balıkçı

Karadeniz'de 26 balığın nesli tükendi. Marmara'da ekonomik değeri olan 124 balık türü yok oldu. Ege ve Akdeniz'deki balık varlığı hızla azalıyor.

TURMEPA / Deniz Temiz Derneği

Deniz Temiz Derneği / TURMEPA, ülkemiz kıyı ve denizlerinin korunmasını ulusal bir öncelik haline getirmek ve gelecek nesillere temiz denizlerin kucakladığı yaşanabilir bir Türkiye bırakmak amacıyla, 8 Nisan 1994 yılında Rahmi M. Koç'un kurucu başkanlığında, Deniz Ticaret Odası ile birlikte kuruldu. Hayata geçirdiği projelerle, gerek ulusal gerekse uluslararası alanda kamuoyunun yakından tanıdığı Deniz Temiz Derneği/ TURMEPA, 17 yıl içinde Türkiye'nin önde gelen deniz odaklı sivil toplum kuruluşu haline geldi.

Kurulduğunda 29 üyesi olan Deniz Temiz Derneği/ TURMEPA, bugün; 300'ü aşkın tüzel olmak üzere 1000'e yakın üyesi, Hopa'dan İskenderun'a kadar uzanan 8.333 km'lik kıyı şeridinde şube, bölge koordinatörlükleri ve çok sayıda gönüllüleriyle denizleri yaşatma çabasını sürdürüyor.

1995 yılında yayınladığı "Denizleri Koruma Deklerasyonu" BM Çevre Programı, IMO, UNEP, The Club of Rome, ICS ve IUCN gibi organizasyonların uluslararası platformlarda desteklerini alan TURMEPA, 19 Haziran 1996 tarihinde Bakanlar Kurulu'na alınan kararla, kamu yararına çalışan dernek statüsünü elde etti.

olarak tanımlarken, 20 bin 488 kişi de ücretli tayfalık yapıyor. Ülkemizde yılda 155 bin 933 ton hamsi avlanıyor. Bu hamsiden balık olarak tüketilmenin dışında yine yılda 95 bin 742 ton balık unu ve yağı üretiliyor.

Hamsiden sonra en çok avladıklarımız ise sırasıyla

Çaça	(39.303 ton),
İstavrit	(32.177 ton),
Sardalya	(17.531 ton),
Mezgit	(12.231 ton),
Dil	(13.500 ton),
Palamut	(6.500 ton),
Lüfer	(4.000 ton).

Bu balıkların ekonomik değerleri ise şöyle:

Hamsi:	295.000.000 TL
İstavrit:	101.500.000 TL
Lüfer:	66.792.000 TL
Sardalya:	52.593.000 TL
Palamut:	51.584.000 TL
Mezgit:	44.031.000 TL
Çaça:	15.721.000 TL
Dil:	10.098.000 TL

Türkiye dünya balık üretiminde 35'inci sırada

Dünyada bir yılda avlanan balık miktarı 130 milyon ton. Bu üretimin 44 milyon tonu Çin'de gerçekleşiyor. Dünya çapında diğer önemli üreticiler ise sırasıyla Peru, Hindistan, Japonya, ABD ve Endonezya. Avrupa kıtasındaki en büyük balık üreticisi Norveç. Türkiye ise dünya balık üretiminde 35'inci sırada.

Balık tüketiminde AB'nin sonuncusuyuz

Dünyada yılda kişi başına balık tüketimi ortalama 16 kilo. Bu miktar Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde 22 kiloya ulaşırken Türkiye'de 7 kiloya geriliyor. AB ülkeleriyle karşılaştırıldığında üretim açısından yedinci sırada bulunan Türkiye, tüketimde ise son sırada yer alıyor. Türkiye'nin balık tüketiminde dünya ortalamasına ulaşabilmesi için mevcut üretimini iki kat, AB seviyesine ulaşması için de üç kat artırması gerekiyor.

Denizlerimizde son durum

Karadeniz'de 26 balığın nesli tükendi. Marmara'da ekonomik değeri olan 124 balık türü yok oldu. Ege ve Akdeniz'deki balık varlığı hızla azalıyor. Denizlerimiz yüzde 80 oranında karadan ve insan eliyle kirleniyor. Karasal kirliliğin temel kaynakları sanayi tesisleri, turistik işletmeler ve belediyeler. Sanayide kullanılan suyun yüzde 81'i (organize sanayi bölgelerinde yılda 40 milyon metreküp tehlikeli atık su) arıtılmadan doğaya bırakılıyor. Turistik işletmelerin çoğunun arıtma tesisi bulunmuyor, olan da çalıştırmıyor.

Belediyelerin yüzde 86'sının arıtma tesisi yok.

- 804 belediyenin kanalizasyon şebekesi yok.
- 1.257 kıyı belediyesinin sadece 124'ünde arıtma tesisi bulunuyor.
- 1.133 kıyı belediyesi kirli sularını arıtmadan denize boşaltıyor.
- Kıyı belediyelerin yüzde 32'sinin kanalizasyon şebekesi dahi yok.

ALÇIDER ısı ve gürültü yalıtımı için yapılarda alçı ve alçı sistemleri kullanımını öneriyor...

alçı / yalıtım sağlar

Doğal bir klima özelliği taşıyan alçı, mikroskobik boşlukları sayesinde iç mekânlarda oluşan rutubeti çabucak emer, hava kuruyunca da ortama iade eder. Alçı ve alçı sistemleriyle ekonomik ve kolayca sağlayabileceğiniz yalıtımın göz ardı edilmesi, kapalı mekânları ısıtmak için yapılan harcamalara gereksiz bir yük, aile ve ülke ekonomisine büyük zarar verir.

Alçı ve alçı sistemleri sadece ısı yalıtımı değil, aynı zamanda ses yalıtımı da sağlar. Özellikle akustik amaçlarla üretilmiş alçı ve alçı sistemleri sayesinde mekân içinde ses düzeni ve mekânlar arasındaki ses geçişi çok iyi bir şekilde kontrol edilebilir. Alçı sistemleri akustik özelliğinden dolayı, teknik danışmanlar tarafından ülkemizdeki birçok otel, restoran veya toplantı salonu gibi kalabalık mekânlarda sıva ve tavan kaplaması olarak önerilmektedir.

4 aşamalı
yangın

ALÇIDER yangının etkilerini
azaltmak için yapılarda
alçı kullanımını öneriyor...

alçı yangına karşı

Yangın bir yaşam alanını en tehlikeli biçimde tehdit eder. Bu nedenle yaşam alanları yangın tehlikesine karşı azami güvenilir hale getirilmelidir. Alçı, yangının gelişmesine engel olan "YANMAZ" bir malzemedir. Yangın anında alevle karşılaşan alçı, boşluklarındaki nem ile bünyesindeki suyu ayrıştırarak ısı enerjisinin büyük bir bölümünü emer. Ayrışan ve buharlaşan su, alev ile alçı elemanı arasında bir buhar tabakası oluşturur.

Alçının bu özelliği tüm yangın sigortası otoritelerince kabul edilmektedir. 1666 yılındaki büyük Londra yangınında, yapımında alçı kullanılan binaların yangından çok daha az zarar gördüğü tespit edilmiştir. Alçının gözlenen bu koruyuculuğu nedeniyle gelişmiş ülkelerde insan yoğun alanlarda alçı kullanımı yasalar ile zorunlu hale getirilmiştir.